

www.msfsf.hr

49TH
INTERNATIONAL
FOLKLORE
FESTIVAL

*Baština
Dubrovačko-
neretvanske
županije*

Međunarodna smotra folklora

15. —
19. 7.
2015.
ZAGREB,
HRVATSKA

49.
*Međunarodna
smotra folklora*
49th
*International
Folklore Festival*

ZAGREB / HRVATSKA / 15. – 19. 7. 2015.

POD POKROVITELJSTVOM HRVATSKOGA SABORA

ZAGREB / CROATIA / 15 – 19 JULY, 2015

UNDER THE PATRONAGE OF THE CROATIAN PARLIAMENT

Fotografija na naslovnici / **Cover Photo:**

Plesači iz sela Doli, Opatija 1951.

Foto / **Photo:** Tošo Dabac

iz Arhiva Toše Dabca

Muzej suvremene umjetnosti

vlasnik Grad Zagreb

MEĐUNARODNA SMOTRA FOKLORA
ZAGREB - HRVATSKA

Međunarodna smotra folkloru u Zagrebu

je odlukom Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Grada Zagreba 2014. godine proglašena festivalskom priredbom nacionalnog značenja jer afirmira specifične vrijednosti nacionalne kulture, ali i jednakovrijednog zavičajnog plesnog, glazbenog, jezičnog i običajnog izražavanja te vrijednosti svjetske kulturne baštine.

Međunarodna smotra folkloru se održava u Zagrebu od 1966. godine. Sljednica je smotri hrvatske seljačke kulture organiziranih u Hrvatskoj od 1930-ih godina. Na Smotri sudjeluju folklorne skupine (ansambli, kulturno-umjetnička društva, ogranci Seljačke slogu, udruge) i pojedinci koji njeguju i prikazuju svoju zavičajnu folkloru baštinu. Oni najvećim dijelom i u nas i u svijetu pripadaju vrlo brojnom i popularnom pokretu kulturnog amaterizma. Međunarodna smotra folkloru predstavlja i promiče tradicijske vrijednosti hrvatske kulture te baštinu svih drugih naroda i kultura čiji predstavnici sudjeluju u njezinim programima.

The International Folklore Festival

has been held in Zagreb since 1966, continuing the tradition of Croatian rural culture festivals started back in the 1930s. The Festival presents and promotes the traditional values of Croatian culture and the heritage of all other nations and cultures whose representatives participate in its programs.

Dio Festivala ostvaruje se u suradnji s manifestacijom *Rendez-vous, Festivalom Francuske u Hrvatskoj*.

Part of this year's festival edition will be realized in cooperation with the *Rendez-vous manifestation, Festival of France in Croatia*.

Rendez Festival Francuske
—VOUS u Hrvatskoj
— svibanj—rujan 2015.

49. Međunarodna smotra folklor

49. Međunarodna smotra folklor posvećena je Dubrovačko-neretvanskoj županiji, koja obuhvaća južnodalmatinske otoke, poluotok Pelješac, grad Dubrovnik i njegovu okolicu (Dubrovačko primorje, Župu dubrovačku, Konavle) te područje uz rijeku Neretvu prema granici s Hercegovinom. Njezina je kulturna baština obilježena stoljetnim doticajima sa širim mediteranskim i europskim kulturnim prostorom te povijesnim okolnostima negdašnje Dubrovačke Republike. Na tom su se području do danas održali kulturni sadržaji različita podrijetla i starosti koji su se mijenjali tijekom vremena i poprimali osebujna lokalna obilježja.

U plesnoj baštini toga kraja sačuvano je nekoliko vrsta plesova s mačevima (korčulanske *kumpanije* i *moreška*, pelješki *bijeli maškari*, *pokladarsko kolo* s Lastova). Srodni plesovi poznati su i drugdje diljem Europe, a na ovoj Smotri prikazat će ih sudionici iz Njemačke, Portugala i Francuske (Baski). U *poskočici* i *kolu/linđu* – poznatim plesovima odabranog područja – ostao je trag španjolskog utjecaja; na sličnosti će uputiti dva folklorna ansambla iz Španjolske. Urbanu kulturu potvrđuju kontradance u Dubrovniku i seoskoj okolini te noviji plesovi građanskog podrijetla. Karakteristično je da su u seoskim sredinama folklorizirani, odnosno prilagođeni seoskom stilu plesanja (folklorna društva s otoka Mljeta, iz Konavala, Župe dubrovačke i Dubrovačkog primorja). U daljoj unutrašnjosti se osjeća utjecaj dinarskog (hercegovačkog) područja, folklorni repertoar je sličan, ali stilski drukčiji.

U vokalnom izričaju se ističe žensko pjevanje, odnosno uloga žena kao čuvarica tradicijskih napjeva i poezije te osebujno pučko crkveno pjevanje koje predstavljaju crkveni pjevači iz pet župa Neretvanskog dekanata. Održana je i tradicija muškog govorništva, osobito svadbenih zdravica. Među glazbalima se ističe *lijerica*, *lira* (gudače glazbalo s tri strune), posebice kao pratnja plesu. I to glazbalo povezuje odabrano područje s drugim kulturama. Na kulturne veze i zajednički repertoar posebice upućuje Svečana priredba Smotre, u kojoj uz domaće nastupaju i strani sudionici.

Na Smotri sudjeluje i šest društava iz drugih krajeva Hrvatske (iz Buševca, Glogovca, Nove Rače, Starih Mikanovaca, Strmca i Šestina). Uz spomenute sudionike iz Francuske (Baski), Makedonije, Njemačke, Portugala i Španjolske nastupaju i hrvatski iseljenici iz Kanade te ansamblu iz Iraka (Kurdistan), Kosova i Perua.

Program Smotre traje pet dana, a uključuje scenske priredbe, radionice, koncerte i izložbu. Scenske priredbe održavaju se na dvije pozornice: na Trgu bana Jelačića i u Gornjem gradu na pozornici Gradec, gdje nakon večernjih priredbi slijede plesne radionice u kojima sudjeluju izvođači i publika. Prvog dana Smotre na Trgu bana Jelačića nastupaju sudionici međunarodnog etnoglazbenog kampa Hrvatske glazbene mladeži iz Grožnjana. U Etnografskom muzeju Zagreb održava se izložba i radionice o glazbalima, nakitu, proizvodnji svile i odijevanju u dubrovačkom području. Plesne i glazbene radionice za zainteresirane polaznike organizirane su i u gornjogradskoj gimnaziji, a koncert pučke crkvene glazbe u crkvi sv. Katarine. Crkveni pjevači sudjeluju i u nedjeljnoj misi u zagrebačkoj katedrali. Sudionici Smotre nastupaju i na priredbama izvan Zagreba. Priredbe na Gradecu snima Hrvatski radio, a Svečanu priredbu Smotre Hrvatska televizija. Međunarodna smotra folklor u Zagrebu održava se pod pokroviteljstvom Hrvatskoga sabora.

49th International Folklore Festival

49th International Folklore Festival is dedicated to the Dubrovnik-Neretva County encompassing southern Dalmatian islands, the Pelješac peninsula, the city of Dubrovnik and its wider area (Dubrovnik coastal region, Župa dubrovačka, Konavle), and the area along the Neretva river towards the border with Herzegovina. The cultural heritage of the county has largely been influenced by centuries-long relationships with the wider Mediterranean and European cultural circles and the history of the Republic of Dubrovnik. Cultural elements of various origins and dating from various times in history have been preserved in the area to this day, changing in time and acquiring distinguishing local characteristics.

The dances preserved in the area include several types of sword dances (the *kumpanijas* and *moreška* on the island of Korčula, *white masks* of Pelješac peninsula, sword *carnival circle dance* of Lastovo). Similar dances are present in other parts of Europe, as well. During this year's festival they will be presented by participants from Germany, Portugal and France (Basque). *Poskočica* and *kolo/lindō* – famous dances of the theme region – have preserved traces of Spanish influences. These similarities will be presented by two folk groups from Spain. Urban culture of Dubrovnik and the surrounding villages are confirmed by contra-dances and other urban dances.

Vocal traditions are characterized by female voices, i.e. the role of women as keepers of traditional songs and poetry, as well as by distinctive church folk singing represented by church singers from the five parishes of the Neretva Deanery. There is also a rich tradition of male public speaking, especially during wedding toasts. Notable instruments include *lijerica*, *lyre* (a three-string instrument), used mostly as accompaniment to dances. The instrument, too, stands as evidence to connections with other cultures. The Festive performance of the Festival this year, including both local and international participants, will also present cultural relationships and common repertoire.

Among other Festival participants, there will be six groups from other parts of Croatia (from Buševac, Glogovac, Nova Rača, Stari Mikanovci, Strmec and Šestine). Apart from already mentioned participants from France (Basque), Macedonia, Germany, Portugal and Spain, we will also see performances by Croatian emigrants to Canada and ensembles from Iraq (Kurdistan), Kosovo and Peru.

The program of the Festival includes stage performances, workshops, concerts and an exhibition. Stage performances will be held in the Ban Jelačić Square and in the Upper Town, where dance workshops for participants and audiences will follow after evening shows. On the first day, the stage in Ban Jelačić Square will be taken by the participants of the international ethnomusic camp. The Ethnographic Museum will hold an exhibition and workshops on music instruments, jewelry, silk making and traditional clothes from the Dubrovnik area. Dance and music workshops will also be held in the Upper Town High School, and the Church of St. Catherine will hold traditional church singing concert. Church singers will also sing the Sunday mass in the Zagreb Cathedral. The International Folklore Festival is held under the patronage of the Croatian Parliament.

Zorica Vitez,

stručna i umjetnička ravnateljica MSF
artistic director of the International Folklore Festival

Mačevni plesovi u Hrvatskoj

Tradicijska plesna zbivanja su važan dio hrvatske baštine, a unutar njih posebnu cjelinu čine mačevni plesovi. Dije se u tri skupine: bojevni, svadbeni i lančani plesovi s mačevima. Zanimljivo je da su upravo u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, na vrlo malom području poluotoka Pelješca, otoka Korčule i Lastova zastupljena sva tri tipa. Mačevni plesovi se u lokalnim zajednicama izvode redovito i dio su tradicijskih zbivanja kojima lokalne zajednice slave svog sveca zaštitnika, obilježavaju pokladna zbivanja ili blagdan Duhova.

Moreška iz grada Korčule s istoimenoga južnodalmatinskog otoka pripada skupini bojevnih mačevnih plesova. Prikazuje sukob dviju vojski zbog djevojke – Bule. Izvode je isključivo muškarci, boreći se za ljubav djevojke.

Sadržaj moreške reminiscencija je na srednjovjekovne ratove u Španjolskoj između kršćana i muslimana. U današnjoj se inačici korčulanske moreške sukobljavaju dvije muslimanske vojske. Skupina “bijelih” (u crvenim kostimima) predvođena je Bijelim kraljem Osmanom, a skupina crnih Crnim kraljem Otmanovićem i njegovim sinom Morom. Svaka se skupina sastoji od šest do dvanaest igrača – moreškanata. Svaki moreškant se bori s dva kraća mača. Moreška se izvodi uz pratnju limene glazbe i kompoziciju Krste Odaka. U nas se izvodila u Trogiru, Zadru, Splitu, Visu, Hvaru i Dubrovniku, a samo je u Korčuli još uvijek možemo vidjeti uživo.

Na susjednom Pelješcu, u Putnikovićima, još se i danas u doba poklada izvodi mačevni ples. Izvodi ga muška maskirana skupina, tzv. *bijele maskare*, i pripada drugoj skupini: svadbenim mačevnim plesovima koji se pleše kao kontradanca, odnosno, skupine stoje u dva nasuprotna reda. Polovica *bijelih maskara* glumi ženske, a druga polovica muške uloge u pokladnoj svadbenoj povorci i plesu. Mačeve nose samo oni koji izvode muške uloge.

Tipu svadbenih mačevnih plesova pripadaju i *slavonske kraljice* ili *ljelje* koje, suprotno muškim *bijelim maskarama* iz Putnikovića, izvode isključivo žene, također podijeljene u dvije skupine. Uz “svadbene” uloge djevera, čauša i dr. jednu skupinu čine *kraljevi* – dakle žene koje glume muškarce, a drugu *kraljice*. Za razliku od *bijelih maskara* obje *kraljičke* skupine imaju mačeve. Plešu djelomice u dva nasuprotna reda, a dijelom u kolu, što je koreografsko svojstvo plesa tih panonskih područja. Kolo slavonskih kraljica ili ljelja je jedini zabilježeni mačevni ples u nas izvan Dubrovačko-neretvanske županije.

Najveća je ipak skupina lančanih plesova s mačevima, ali i s rupčićima. Od lančanih plesova koji se i danas izvode postoje mačevni plesovi korčulanskih *kumpanija*, mačevno *pokladarsko kolo* s Lastova te lančani ples s rupčićima *lijepih maskara*, također s Lastova. U lančanih plesova s mačevima mačevanje je sporedno ili ga uopće nema, a naglasak je na povezanosti plesača tako da svaki plesač drži vršak mača onog ispred ili iza sebe. Povezani plesači tvore lanac u kojem se izmjenjuju različite plesne figure, zapliću se i raspliću na najrazličitije načine. Neke su figure karakteristične za gotovo sve lančane plesove diljem Europe, a neke su pak specifične samo za određeni lokalitet. Pretpostavlja se da je ples stigao na otok Korčulu kad je u srednjoj Europi bio u punoj snazi – potkraj 14. i u cijelom 15. stoljeću – i kad se počeo širiti na sve strane, pa tako i do Dubrovnika.

Kumpanije na otoku Korčuli koje i danas postoje u selima Žrnovu, Pupnatu, Smokvici, Čari, Blatu i Veloj Luci su muška društva koja izvode lančani ples s mačevima, organiziraju prividnu vlast u selu i priređuju gozbu za sve članove društva. I lančani ples s mačevima nosi naziv *kumpanija*, osim u Žrnovu, gdje ga nazivaju *moštra*. Nekoć se *kumpanije* nisu izvodile redovito, ipak ponajviše u pokladno doba, a čitav je običaj bio dopunjen i ritualnim odsijecanjem glave volu.

Danas se *kumpanije* najviše izvode ljeti bez vola. Pod imenom kumpanija krije se istodobno organizacija muškaraca, lančani ples s mačevima, ali i cjelovit običaj. Danas je uloga kumpanije kao muškog društva uglavnom svedena na uvježbavanje i izvođenje lančanog plesa s mačevima. Prema predaji ples kumpanija je reminiscencija na borbe korčulanskih četa kumpanija protiv gusara koji su napadali otok. Na susjednom otoku Lastovu *pokladari* na pokladni utorak izvode lančani ples s mačevima, *kolo*, u kojemu nema sukobljenih strana i koji prema svojoj koreografskoj strukturi i figurama odgovara korčulanskim *kumpanijama*. Žensko kolo *lijepih maškara* jednostavnija je inačica toga *pokladarskog kola* i također pripada skupini lančanih plesova, ali su plesačice međusobno povezane rupčićima, a ne mačevima. Lančani ples s rupčićima u muškoj izvedbi nalazimo u Hrvata Bokelja u Crnoj Gori i izvodi se na blagdan sv. Tripuna.

U Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske upisane su kao nematerijalno kulturno dobro: *kumpanije*, *lastovski poklad*, *moreška* i *gorjanske ljelje*, koje su i na UNESCO-vu popisu zaštićene nematerijalne kulturne baštine.

Sword dances in Croatia

Traditional dances are an important part of Croatian heritage, and sword dances are a special component of that tradition. These are divided into three groups: mock battles, wedding and chain sword dances. Interestingly, all three are present in the small area of the Dubrovnik-Neretva County spanning over the Pelješac peninsula and the islands of Korčula and Lastovo.

In local communities, sword dances are performed regularly and make up a part of traditional manifestations through which the communities celebrate the feast of their patron saint, carnival or the Pentecost.

Moreška from the town of Korčula on the southern Dalmatian island of the same name falls under the category of mock battle sword dances. It depicts a battle of two armies fighting over a girl – Bula. The dance is performed by men only, who fight for the affection of a girl.

The content of Moreška is reminiscent of Spanish medieval wars between Christians and Muslims. In the modern version, the dance depicts a battle between two Muslim armies. The “white” group (wearing red costumes) is led by the White King Osman, while the Black King Otmanović and his son Moro lead the “black” group. Each group consists of six to twelve soldiers - Moreškanti. Each of the Moreškanti fights with two short swords. Moreška is accompanied by brass music and a composition by Krsto Odak. In Croatia, the dance has been performed in Trogir, Zadar, Split, Vis, Hvar and Dubrovnik, but the tradition is still alive only in the town of Korčula.

On the nearby Pelješac peninsula, in the village of Putnikovići, a sword dance is still performed during carnival season. It is performed by a masked group of men, so called *white masks*, and belongs to the second group: wedding sword dances performed as a contra-dance with two groups facing one another. One half of the *white masks* pretend to be women, while the other half represents men in this carnival wedding procession and dance. Only the group playing males carries swords.

The Slavonian *procession of queens* or *ljelje* is also a type of wedding sword dance. Unlike the *white masks* of Putnikovići, however, this one is performed only by women who are also divided into two groups: *kings* and *queens*.

The largest, however, is the group of chain dances with swords, as well as with kerchiefs. Chain dances that have survived to this day include sword dances *kumpanija of Korčula*,

sword *carnival circle dance* of Lastovo and the chain dance of *beautiful masks* with kerchiefs, also from Lastovo. Sword wielding in chain dances is subordinate, if present at all, and the emphasis is on the link that the dancers create among themselves by holding the tip of the sword of the dancer directly in front or behind them. Thus linked, dancers create a chain making different dance patterns and intertwining in various ways. Some of the figures created are characteristic to almost all chain dances from around Europe, while others are specific to certain locations. The dance is presumed to have arrived to Korčula at the time it was in full power elsewhere in Europe – in the late 14th and the entire 15th centuries – and when it started spreading, reaching Dubrovnik as well.

Kumpanijas of the island of Korčula, still alive in the villages of Žrnovo, Pupnat, Smokvica, Čara, Blato and Vela Luka, are male groups performing a chain sword dance, seemingly taking over the rule over the village and preparing a feast for all members of the society. The chain sword dance itself is also called *kumpanija*, except in Žrnovo, where it bears a local name *moštra*. In the past, *kumpanija* dances were performed regularly, but most often during the carnival season. The entire custom was complemented with a ritual beheading of an ox. Nowadays, the *kumpanija* is most often performed during the summer, and the ox is no longer a part of the ceremony. *Kumpanija* is an umbrella term that includes the male organization, the chain sword dance, and the entire custom. *Kumpanijas* as male societies today are mostly focused on practicing and performing chain sword dances. The dance is believed to be an invocation of battles that military units from Korčula (*kumpanijas*) fought against pirates who attacked the island. The *pokladari* on the neighboring island of Lastovo perform a chain sword dance on Fat Tuesday. This is a circle dance with no confronting groups, which in its choreographic structures and patterns corresponds to the *kumpanijas* of Korčula. The female circle dance of *beautiful masks* is a simpler version of the carnival circle dance. It is also one of the chain dances, but the female dancers use kerchiefs instead of swords to form the chain. A chain dance with kerchiefs performed by men is present among Croats in the Bay of Kotor in Montenegro on the Feast of St. Tryphon.

The Croatian registry of intangible cultural heritage includes: *kumpanijas*, the *poklad* of Lastovo, *moreška* and the *ljelje* of Gorjani, a tradition also included on the UNESCO list of intangible cultural heritage.

Iva Niemčić

Plesne tradicije dubrovačke okolice: o kolu, *lindu* i *poskočici*

U plesnim tradicijama dubrovačke okolice ističe se ples velike starine i osebujne ljepote koji od plesača zahtijeva umijeće skladnog pokreta, osjećaj za ritam, temperament, usklađenost s partnerom i svim drugim sudionicima plesa, uključujući i glazbenika. Riječ je o kolu, danas poznatom pod imenom *lindo* i *poskočica*. Kolo je najčešći tradicijski plesni oblik u nas, a kad izvođači kažu da idu *u kolo*, osim konkretnog plesnog oblika podrazumijevaju i cijelo plesno zbivanje. Tradicijsko *kolo*, *poskočicu*, *lindo* izvođači u selima nikad ne nazivaju “plesom” jer je taj stručni pojam jezičnoga standarda za njih oznaka suvremenijih plesnih oblika koje ne smatraju svojom tradicijom.

Danas u Dubrovačkom primorju *igraju* ili *balaju lindu* muško-ženski parovi vođeni *kolovođom*: on *vлада* kolom uzvikujući upute i *lijeričaru* – koji *gundilom udara u lijeru*, tradicijsko gudačko glazbalo s tri strune, a stopalom desne noge udara ritam.

Nekoć se u selima *balalo* na seosku *festu* (na dan sveca zaštitnika župe), božićne i novogodišnje blagdane, poklade te uskrсне blagdane kao i na svadbama. *Igralo se* u mladenkinjoj kući prije njezina odlaska sa svatovima kao i u mladoženjinoj kad svatovi dovedu mladu u njegov dom. U svadbenim je običajima *lindo* imao obrednu ulogu pa se i danas u ponekim svatovima *zabala lindu*. Ima trodijelnu strukturu koja počinje s improviziranim igranjem *kolovođe* s uzdignutim rukama pred *lijeričarem*. Kad se umori od samostalnog igranja, *kolovođa* odabire partnericu i s njome izvodi nekoliko figura ispred i oko *lijeričara*. Kad odluči, stihovima poziva i ostale da se priključe. Svi parovi prate upute, pri čemu pojedine figure izvode zajednički u kolu, a druge u parovima. Nikada se *lindo* ne izvodi dvaput na isti način i može trajati od petnaest minuta do nekoliko sati pod vodstvom jednog *kolovođe*.

Folklorni ansambl “Lindo” iz Dubrovnika od osnutka promovira to kolo Dubrovačkoga primorja po kojemu se naziva. Osnovna razlika između autorski postavljenog *linda* koji izvode njegovi članovi kao i zagrebačkog profesionalnog ansambla “Lado” jest što koreografiju izvode prema unaprijed utvrđenim obrascima koji se ne mijenjaju, a *kolovođa* ne improvizira i tako ne određuje razvoj plesa i izmjene figura koje se u selima Primorja spontano improviziraju uz upute *kolovođe*.

Prema sjećanju i istraživanjima postojao je glasoviti *lijeričar* Nikola Lale – Lindo (umro 1911. g.), koji je putovao širom Župe, Konavala i Primorja da bi svirao na prigodnim događanjima. I ostali su *lijeričari* iz Župe i Konavala poznati kao *linde*, a taj se nadimak počeo u Primorju povezivati s kolom – *poskočicom*. S vremenom je *lindo* postao uobičajen naziv za kolo s improvizacijama i *kolovođom* dok se naziv *poskočica* zadržao za izvedbe kola u Župi i Konavlima. Premda također ima pratnju *lijerice*, *poskočica* u Župi i Konavlima se razlikuje drukčijim igranjem koraka i figura, kreće se samo u jednom smjeru prema utvrđenom redu, bez *kolovođe*. U Župi *lijeričar* određuje promjene u *poskočici* promjenom melodije i ritma: “Kako udara tako i balaj”. Dakle, osnovna razlika između župske *poskočice* i primorskoga *linda* upravo je u tome što u župskoj *poskočici* nema *kolovođe*. Pritom se posljednjih desetljeća uvriježilo razlikovanje tih izvedbi i u nazivu – Primorci izvode *lindo* s *kolovođom*, a Župljani i Konavljani *poskočicu* bez *kolovođe* – u Pridvorju uz *lijeričara*, a u Čilipima uz već dugu tradiciju pratnje tamburaškog sastava. *Poskočica* bez *kolovođe* se izvodi i na otoku Mljetu. Inačica *linda* se izvodi i u selima neumskoga zaleđa kao povijesnog dijela Dubrovačke Republike – gdje se figura *krilo* ne izvodi u parovima kao u Primorju, nego u zatvorenom kolu.

Dance traditions of the Dubrovnik area: about the *kolo* circle dance, *linđo* and *poskočica*

In the dancing traditions of the Dubrovnik area, the most notable is a very old and distinctly beautiful dance that requires great skill, harmonious movements, feeling for rhythm, temperament, synchronization with one's partner and other dance participants, including the musician. This is the *kolo* circle dance – nowadays known as *linđo* and *poskočica*. The *kolo* circle dance is the most frequent traditional dance form in Croatia, and when dancers say they will go to a *kolo* – this includes not only the dance itself, but the entire event. In villages, the traditional *kolo* circle dance *poskočica*, *linđo* is never called a “dance”, because in their minds this standard language term denotes modern forms which they do not consider to be a part of their tradition.

In Dubrovačko Primorje today *linđo* is *played* by mixed couples lead by the dance leader, *kolovođa*: he *rules* the circle and shouts out instructions for them and the *lijerica* player – who *hits the lijera* (traditional three-string instrument) with his bow and dictates the rhythm by stamping with his foot.

In the old days, the villagers performed for the village feast (feast of the patron saint), Christmas and New Year's, for carnival, Easter, and in weddings. They would dance in the bride's house before she left with the wedding procession, as well as in the groom's house when the bride was brought to his home. *Linđo* had a ceremonial role in wedding customs, and is still present during some wedding celebrations. It has a three-fold structure that starts with the dance leader's improvised dance in front of the *lijerica* player with his arms raised. When he gets tired of dancing alone, he chooses a female partner and performs several dance patterns in front and around the *lijerica* player. After a while, he calls out verses to invite others to join them. All the pairs follow his instructions, performing some of the patterns together in a circle, and others in pairs. *Linđo* is never performed in the same way twice and can last from fifteen minutes to several hours, led by a single dance leader.

The Folk Dance Ensemble “Linđo” folklore group from Dubrovnik has been promoting the dance of the Dubrovačko Primorje after which it was named. The main difference between the choreographed and staged *linđo* performed by the group's members as well as by the professional folk dance ensemble “Lado” from Zagreb and the *linđo* played in the villages of Dubrovačko Primorje is that the choreographies are danced to pre-set and unchangeable patterns and the dance leader does not improvise, in other words, he does not set the course for the development of the dance nor the exchange of patterns that are spontaneously improvised to his instructions in the villages.

According to memories and research, there used to be a famous *lijerica* player Nikola Lale – Linđo (died in 1911), who travelled around Župa Dubrovačka, Konavle, and Dubrovačko Primorje to play in various events. Other *lijerica* players from Župa Dubrovačka and Konavle are also nicknamed Linđo, while in Dubrovačko Primorje the name became a synonym for the *kolo* dance - *poskočica*. In time, *linđo* became the common name for an improvised *kolo* dance with a dance leader, while the name *poskočica* was kept for *kolo* dances performed in Župa Dubrovačka and in Konavle. Although it is also accompanied by a *lijerica*, *poskočica* in Župa Dubrovačka and in Konavle consists of different steps and patterns, moves in a single direction only and in a pre-determined order without a dance leader. In Župa Dubrovačka it is the *lijerica* player who dictates changes of *poskočica* by changing the melody and the rhythm:

“Dance as he plays”. To summarize, the main difference between *poskočica* from Župa Dubrovačka and *linđo* from Dubrovačko Primorje is that there is no dance leader in *poskočica*. During the recent decades, the customs also came to be known by different names – in Primorje they play *linđo* with a dance leader, in Župa and Konavle they dance *poskočica* without a dance leader – with a *lijerica* player in Pridvorje, while Čilipi has a long tradition of tamburitza accompaniment. *Poskočica* without a dance leader is also performed on the island of Mljet. There is a version of *linđo* present in the villages in the hinterland of Neum – which were historically a part of the Republic of Dubrovnik – where the *wing* pattern is not danced in couples like in Primorje, but in a closed circle.

Tvrtko Zebec

Sudionici

Participants

Sudionici iz Hrvatske Participants from Croatia

Dubrovačko-neretvanska županija
Dubrovnik-Neretva County

BABINO POLJE (OTOK MLJET)
Kulturno-umjetničko društvo
"Natko Nodilo"

BLATO (OTOK KORČULA)
Viteško udruženje "Kumpanjija"

GORNJA SELA
Udruga "Dubrovački primorski svatovi"

KORČULA (OTOK KORČULA)
Hrvatsko glazbeno društvo "Sveta Cecilija"

LASTOVO (OTOK LASTOVO)
Kulturno-umjetničko društvo "Lastovo"

LOVORNO
Ilija Kesovija

METKOVIĆ
Kulturno-umjetničko društvo "Metković"

PRIDVORJE
Kulturno-umjetničko društvo
"Stjepan Radić"

PUTNIKOVIĆI
Kulturno-umjetničko društvo "Putniković"

SMOKOVLJANI I VIŠOČANI
Kulturna udruga "Žutopas"

ŽUPA DUBROVAČKA
Kulturno-umjetničko društvo
"Marko Marojica"

Pučki crkveni pjevači župa
Neretvanskog dekanata:

BAGALOVIĆI
Pučki crkveni pjevači župe
Gospe Karmenske

KOMIN
Pučki crkveni pjevači župe
sv. Ante Padovanskog

SLIVNO, RAVNO - VLAKA
Pučki crkveni pjevači župe
sv. Stjepana Prvomučenika

VID
Pučki crkveni pjevači župe Gospe Snježne

VIDONJE - MLINIŠTE
Pučki crkveni pjevači župe
Srca Isusova i Marijina

VID
Žudije (čuvari Kristova groba)
župe Gospe Snježne

*Sudionici iz drugih krajeva Hrvatske
Participants from other parts of Croatia*

BUŠEVEC

ZAGREBAČKA ŽUPANIJA

Ogranak "Seljačke sloge" Buševac

GLOGOVAC

KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA

Kulturno-umjetničko društvo "Rudar"

NOVA RAČA

Bjelovarsko-bilogorska županija

Kulturno umjetnička udruga

"Ivan vitez Trnski"

STARI MIKANOVCI

Vukovarsko-srijemska županija

Kulturno-umjetničko društvo "Šokadija"

STRMEC

Zagrebačka županija

Kulturno-umjetničko društvo "Strmec"

ŠESTINE

Grad Zagreb

Hrvatsko seljačko pjevačko

društvo "Sljeme"

ZAGREB

Grad Zagreb

Ansambli narodnih plesova i

pjesama Hrvatske LADO

**Sudionici iz inozemstva
Foreign participants**

FRANCUSKA (BASKIJA)

Bardos

Plesna skupina "Lagunekin"

IRAK (KURDISTAN)

Folklorni ansambl Kurdistanana

KANADA

Hamilton (Ontario)

Folklorna skupina "Hrvatski narodni dom"

KOSOVO

Priština

Ansambli pjesama i plesova

"Dëshmorët e Kombit"

MAKEDONIJA

Istibanja

Folklorni ansambl "Kitka"

NJEMAČKA

Frommern

Folklorna skupina Frommern

Schwäbischer Albverein

PERU

CHORRILLOS – LIMA

Plesači "Danza de Tijeras"

PORTUGAL

Miranda do Douro, Fonte de Aldeia

Plesna skupina "Pauliteiros

de Fuonte Aldé"

ŠPANJOLSKA (GALICIJA)

A Guarda

Folklorni ansambl "Do Lusco Ó Fusco"

ŠPANJOLSKA (ARAGONIJA)

Zaragoza

Aragonski folklorni ansambl

"Estampa Baturra"

Program

Programme

Srijeda / **Wednesday**, 15. 7.

10.00

Trg bana Jelačića

Nastup sudionika MSF / **Performance of the IFF participants:**

Glogovac, Španjolska (Zaragoza), Francuska, Irak

12.00

Etnografski muzej / **Ethnographic Museum**, Zagreb, Trg Mažuranića 14

Otvaranje izložbe / **Opening of the exhibition: Baština Dubrovačko-neretvanske županije / The Heritage of the Dubrovnik-Neretva County**

20.00

Trg bana Jelačića

Koncert etnoglazbe / **Ethnomusic Concert: Ethno na putu u Hrvatskoj / Ethno on the road in Croatia**

Četvrtak / **Thursday**, 16. 7.

10.00

Trg bana Jelačića

Nastup sudionika MSF / **Performance of the IFF participants:**

Francuska, Peru, Portugal, Španjolska (Zaragoza), Irak

20.00

Trg bana Jelačića

Nastup sudionika MSF / **Performance of the IFF participants:**

Gornja sela, Portugal, Francuska, Španjolska (Zaragoza), Makedonija, Peru

Petak / **Friday**, 17.7.

10.00

Trg bana Jelačića

Nastup sudionika MSF / **Performance of the IFF participants:**

Lastovo, Gornja sela, Francuska, Makedonija, Njemačka, Peru, Portugal

19.00 - 20.30

Gornjogradska gimnazija / **Upper Town High School**, Katarinin trg

Plesna radionica Francisa Feyblija, Švicarska / **Dance Workshop conducted by Francis Feybli, Switzerland**

19.00

Trg bana Jelačića

Nastup sudionika MSF / **Performance of the IFF participants:**

Kosovo, Gornja sela, Makedonija, Peru, Irak

21.00

Gradec

Svečana priredba / **Festive Performance:**

Ilija Kesovija (Lovorno), Pridvorje, Babino Polje (o. Mljet), Metković, Župa dubrovačka, Smokovljani i Visočani, Španjolska (Zaragoza), Lastovo, Njemačka, Blato (o. Korčula), Francuska, Portugal, Putnikovići, Korčula

U nastavku / **In sequence:**

Ansambli narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO / **LADO - National Folk Dance Ensemble of Croatia**

22.30

Plesna radionica / **Dance Workshop:**

Plešite s nama! / **Dance With Us!** (uz/with Metković)

Subota / Saturday, 18.7.

10.00

Trg bana Jelačića

Nastup sudionika MSF / **Performance of the IFF participants:**
Župa dubrovačka, Blato (o. Korčula),
Babino Polje (o. Mljet), Putnikovići,
Makedonija, Kosovo, Francuska, Portugal

19.00

Zagrebački plesni centar / **Zagreb Dance Center**, Ilica 10
Susret s ansablom iz Francuske:
plesovi Baska / **Encounter with a group from France: Basque dances**

19.00 - 20.30

Gornjogradska gimnazija / **Upper Town High School**, Katarinin trg
Plesna radionica Francisa Feyblija,
Švicarska / **Dance Workshop conducted by Francis Feybli, Switzerland**

20.00

Trg bana Jelačića
Nastup sudionika MSF / **Performance of the IFF participants:**
Korčula, Nova Rača, Metković,
Lovorno, Pridvorje, Peru, Francuska

21.00

Gradec
Nastup sudionika MSF / **Performance of the IFF participants:**
Blato (o. Korčula), Smokovljani i Visočani,
Stari Mikanovci, Nova Rača, Metković,
Portugal, Španjolska (Zaragoza), Njemačka

22.30

Plesna radionica / **Dance Workshop:**
Plešite s nama! / **Dance With Us!**
(uz/with Njemačka, Stari Mikanovci,
Smokovljani i Visočani)

Vrbovec, 18.7.

“Ljeto u gradu”: Kosovo

Zaprešić, 18.7.

20. žetvene svečanosti: Makedonija

Nedjelja / Sunday, 19. 7.

10.00

Zagrebačka katedrala / Zagreb Cathedral

Sveta misa za sudionike MSF / **Holy Mass for the IFF participants**

10.00

Trg bana Jelačića

Nastup sudionika MSF / **Performance of the IFF participants:**
Irak, Kosovo, Makedonija, Kanada
(Hrvatski dom), Šestine, Strmec, Buševac

19.00 - 20.30

Gornjogradska gimnazija / **Upper Town High School**, Katarinin trg
Plesna radionica Francisa Feyblija,
Švicarska / **Dance Workshop conducted by Francis Feybli, Switzerland**

19.30

Crkva svete Katarine / **St. Catherine's Church**
Koncert pasionskih pučkih napjeva
župa Neretvanskog dekanata / **Concert of Traditional Lent Church Singing in Neretva Valley Region**

20.00

Trg bana Jelačića

Nastup sudionika MSF / **Performance of the IFF participants:**
Peru, Nova Rača, Stari Mikanovci,
Španjolska (Zaragoza), Strmec, Buševac

21.00

Gradec
Nastup sudionika MSF / **Performance of the IFF participants:**
Šestine, Strmec, Buševac, Peru,
Kosovo, Francuska, Irak, Španjolska
(A Guarda), Makedonija

22.30

Plesna radionica / **Dance Workshop:**
Plešite s nama! / **Dance With Us!**
(uz/with Makedonija, Šestine, Kosovo)

*Sudionici iz
Hrvatske*

*Participants
from Croatia*

Babino Polje, otok Mljet Kulturno-umjetničko društvo “Natko Nodilo”

Kulturno-umjetničko društvo djeluje u Babinom Polju od godine 1968. Nastoji sačuvati folklornu baštinu otoka Mljeta prenoseći je mlađima i posebice školskoj djeci. Od osnutka nastupaju na smotrama folkloru i drugim kulturnim događanjima, gdje se rado predstavljaju ženskim pjevanjem lirskih i epskih pjesama te plesovima *škampa Boško* i *mljetskom poskočicom* koje plešu žene i muškarci. Prvi ples je vrsta kontradance, a drugi je mljetska inačica *poskočice* poznate i drugdje u toj županiji. Oba plesa prati svirka na *ljerici*, gudačem glazbalu s tri strune. Na ovoj Smotri pjevačica izvodi isječak pjesme *Sveti Jure i zmaj* iz pjesmarice fra Andrije Kačića Miošića *Razgovor ugodni naroda slovinskoga*.

Babino Polje, Island of Mljet “Natko Nodilo” Folklore Group

The Folklore Group in Babino Polje has been active since 1968. Their aim is to preserve the folklore of the Mljet island by transferring the traditions to younger generations, especially school children. The Group has been performing in folklore festivals and other cultural events since the very beginning. They often showcase their female lyrical and epical songs and *Škampa Boško* and *Mljetska poskočica* dances performed by both men and women. The first is a type of contra-dance, while the latter is the Mljet version of *poskočica*, known in other parts of the County as well. Both dances are accompanied by a *ljerica*, a three-string instrument. At the Festival this year, they will perform an excerpt from *Sveti Jure i zmaj*, a song from Andrija Kačić Miošić's book of poems *Razgovor ugodni naroda slovinskoga* (Pleasant Conversation of Slavic People).

Blato, otok Korčula Viteško udruženje “Kumpanjija”

Kumpanjija je utemeljena 1927. radi njegovanja bogate baštine Blata i posebice njezina *plesa od boja*. *Kumpan(j)ije* na otoku Korčuli, u selima Blatu, Čari, Pupnatu, Smokvici, Veloj Luci i Žrnovu, muška su društva koja izvode lančani ples s mačevima. Srodni su lančani plesovi poznati u Europi, a korčulanski imaju i lokalne posebnosti. Pripadaju skupini lančanih plesova s mačevima u kojima je mačevanje sporedno ili ga uopće nema; plesači tvore lanac, držeći vršak mača plesača ispred ili iza sebe te izvode različite figure, zapleću se i raspleću na različite načine. Pod imenom *kumpanija* podrazumijevaju se istodobno i muška društva, i lančani ples s mačevima, ali i cjelovit običaj koji je nekoć uključivao i organiziranje prividne vlasti u selu, gozbu za članove društva te ritualno ubijanje vola. Bio je povezan i s običajem biranja kralja, a izvodio se u pokladno doba. Prema usmenoj predaji ples *kumpanija* je reminiscencija na borbe Korčulana s gusarima koji su nekoć napadali otok.

Blato, Island of Korčula “Kumpanjija” Chivalry Society

Kumpan(j)ijas in the island of Korčula, in the villages of Blato, Čara, Pupnat, Smokvica, Vela Luka and Žrnovo, are male societies performing a chain sword dance. Similar chain dances are known around Europe, but the ones of Korčula are characterized by some distinctive local features. Sword wielding in these chain dances is subordinate, if present at all, and the dancers form a chain by holding the tip of the sword of the dancer directly in front or behind them, thus performing various patterns and weaving in and out in many different ways. *Kumpanija* is actually an umbrella term that encompasses both the male societies and the chain sword dance, as well as the entire custom that used to include the group seemingly taking over the rule over the village and a ritual killing of an ox. The custom was related to the traditional selection of the king, and it used to be performed during the carnival season. According to oral tradition, the *kumpanija* dance invokes the memories of the battles that Korčula's troops fought against pirates who used to attack the island.

Gornja sela Udruga “Dubrovački primorski svatovi”

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji, u krajevima uz obalu i podalje od nje, odavno je prepoznata mogućnost da se turizam unaprijedi ponudom kulturnih sadržaja, pa i programa koji predstavljaju tradicijsku kulturu i folklor i plijene pozornost. Takvim programima s vremenom su se u te aktivnosti uključili mnogi. Od 2010. godine, kad je osnovana, oko toga se trudi i Udruga “Dubrovački primorski svatovi”, koja okuplja mještane Gornjih sela (Ljubač, Gromača, Kliševo, Mravinjac i Riđica). Iako danas administrativno pripadaju širem području Dubrovnika, oni su baštinici tradicijske kulture Dubrovačkog Primorja i razumljivo je da se skrbe oko njezina očuvanja i primjene danas. Plod njihova truda je opsežan prikaz specifičnih svadbenih običaja njihova kraja kojim se predstavljaju na Smotri u Zagrebu. Njihova izvedba svadbenih običaja prikazuje stalna mjesta i uloge u svadbi, ples, pjesme, zdravice i napitnice u kojima se gusto prepleće domaća seoska kultura s kultrom hercegovačkoga zaleđa i kulturom Grada. Dominiraju muškarci i tek se u tihim ulogama javljaju žene, a vazda je naglašena čvrsta struktura obitelji suprotstavljena svemu izvana.

Upper Villages “Dubrovački primorski svatovi” Association

In the coastal area of the Dubrovnik-Neretva county, and further inland as well, the opportunity to enhance tourism through culture, even programs representing traditional culture and folklore, has long been recognized. Many groups have joined such activities in time. One of them is the “Dubrovački primorski svatovi” association gathering people from the Upper Villages of Ljubač, Gromača, Kliševo, Mravinjac and Riđica since 2010. Although the villages are now formally part of the wider Dubrovnik city area, culturally and traditionally they belong to Dubrovačko Primorje and obviously continue the traditions of that region. Their efforts resulted in a rich presentation of distinct wedding customs of the area, which they will show at the Zagreb Festival. Their performance of wedding customs includes regular positions and roles in the wedding ceremony, dancing, songs, toasts and drinking songs.

Korčula, otok Korčula Hrvatsko glazbeno društvo “Sveta Cecilija”

Ovo društvo iz grada Korčule čuva i izvodi *morešku* – bojevni mačevni ples koji prikazuje sukob dviju vojski. Takvi plesovi su poznati diljem Mediterana, a tumače se kao reminiscencija na srednjovjekovne ratove u Španjolskoj između kršćana i muslimana. U današnjoj se inačici korčulanske *moreške* sukobljavaju dvije muslimanske vojske. Skupina “bijelih” (u crvenim kostimima) predvođena je Bijelim kraljem Osmanom, a skupina crnih Crnim kraljem Otmanovićem i njegovim sinom Morom, koji je oteo Bulu, djevojku Bijeloga kralja. Ples se sastoji od sedam figura, a svaki sudionik pleše s dva mača. Važan dio izvedbe su i dijalozi među glavnim akterima. *Moreška* se izvodi uz pratnju puhačkog orkestra i kompoziciju Krste Odaka.

Korčula, Island of Korčula “St. Cecilia” Croatian Music Society

The association from the city of Korčula continues the tradition of and performs *moreška* – mock battle sword dance representing a battle between two armies. Dances of this type are known around the Mediterranean, and are interpreted as an invocation of Spanish medieval wars between Christians and Muslims. In the modern version, the *moreška* from Korčula depicts a battle between two Muslim armies. The „white“ group (wearing red costumes) is led by the White King Osman, while the Black King Otmanović and his son Moro, who abducted Bula, the White King’s sweetheart, lead the „black“ group. The dance consists of seven figures, and each of the dancers carries two swords. Dialogues between the main actors are also an important part of the performance. *Moreška* is accompanied by a brass orchestra and a composition by Krsto Odak.

Lastovo, otok Lastovo Kulturno-umjetničko društvo “Lastovo”

Na Lastovu, najudaljenijem naseljenom otoku našeg Jadrana, održavaju se pokladni običaji koji su za duga trajanja doživjeli i neizbježne sadržajne i organizacijske promjene. U novije se vrijeme mijenjalo ime folklornog društva, žene su dobile vidljiviju ulogu, a Lastovci koji žive drugdje nastoje doći na otok da sudjeluju ili samo vide *Lastovski poklad*. U tom složenom običaju ističe se *pokladarsko kolo* koje plešu muškarci s drvenim mačevima (sabljama), a prati ih svirka na *liri*, tradicijskom gudačem glazbalu s tri strune. *Pokladarsko kolo* je samo dio pokladnih običaja na Lastovu, a pripada lančanim plesovima s mačevima.

Lastovo, Island of Lastovo “Lastovo” Folklore Group

Lastovo is the most remote inhabited island in the Croatian Adriatic. It maintains the tradition of carnival customs that have inevitably changed in content and organization throughout their long history. The name of the folklore group changed several times in recent period, women got a more prominent role, and the natives from Lastovo living elsewhere do their best to come back to the island to participate in the Lastovo Carnival or at least see the performances. The complex custom includes the *Pokladarsko kolo* circle dance performed by men with wooden swords (sabers). They are accompanied by a *lira*, a traditional three-string instrument. The circle dance is only a fragment of the rich carnival customs of Lastovo, and it can be categorized as a chain sword dance.

Lovorno Ilija Kesovija

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji je sačuvana tradicija muškog govorništva, posebice svadbenih zdravica. U vještini *napijanja* zdravica prednjače Konavljani. Konavoska svadbeno zdravica je poznata odavno i iz etnografske literature, a nanovo je zaživjela 1980-tih, kad su se na svadbama u okolici Dubrovnika, u privatnim kućama i u hotelima pojavili (na)zdravičari. Među istaknutima je i Ilija Kesovija iz konavoskoga sela Lovorno, koji je zdravice počeo *napijati* na svadbi svoga brata koji živi u Americi, ali se oženio u rodnom kraju. Bratova ga je svadba potakla da svatovima priredi iznenađenje: odjeven u svečanu konavosku nošnju održao je zdravicu koju je naučio služeći se pisanim tekstom. Otad ga pozivaju na mnoge svadbe, a on se odaziva da bi i drugima uljepšao svečani trenutak i nastavio poznatu konavosku tradiciju. Konavoska svadbeno zdravica živi intenzivno, postoje i drugi omiljeni zdravičari, a svake se godine u Pridvorju održava skup zdravičara koji predstavljaju svoju govorničku vještinu.

Lovorno Ilija Kesovija

The Dubrovnik-Neretva County has kept alive the tradition of male public speaking, especially that of wedding toasts. The people of Konavle are the most skillful toast givers. The Konavle wedding toast has long been recorded in ethnographic literature, but it was revived in the 1980s when toast givers reappeared in weddings held in the Dubrovnik area – both in private houses and in hotels. One of the most prominent toast givers is Ilija Kesovija from the village of Lovorno in Konavle. He gave his first toast on his brother's wedding. His brother lives in the US, but got married in his homeland, which inspired Ilija to prepare a surprise for the guests: he put on the festive traditional costume and gave a toast which he learned from written sources. He has been invited to many weddings ever since, and he attends both to contribute to the special event, as well as to continue the famous tradition of the Konavle region. The tradition of Konavle wedding toast is very much alive, and there are many other toast givers who gather every year in Lovorno to present their speaking skills.

Metković Kulturno-umjetničko društvo “Metković”

Ovo folklorno društvo iz grada Metkovića osnovano je 1977. Njeguje tradicijsku kulturu doline Neretve u kojoj se susreću utjecaji jadranskog priobalja i kontinentalnog zaleđa, sadržaji seoske i gradske kulture. Osobitu pozornost društvo posvećuje mediteranskoj baštini donjeg toka rijeke Neretve. Više od trideset godina organizira smotru folkloru “Na Neretvu misečina pala”, na kojoj sudjeluju folklorne skupine iz Dubrovačko-neretvanske županije i drugih priobalnih županija te gosti iz drugih krajeva Hrvatske. Na ovogodišnjoj Smotri u Zagrebu iz svoga repertoara prikazuju nekoliko plesova građanskog podrijetla, koje izvode uz pratnju mandolinskog sastava.

Metković “Metković” Folklore Group

The folklore group from Metković was established in 1977. It keeps alive the traditional culture of the Neretva Valley, where influences from the Adriatic coastal region and the continental hinterland intertwine, as well as elements of rural and urban culture. The group is particularly focused on the Mediterranean heritage of the areas along the lower course of the Neretva. For more than thirty years they have been organizing a folklore festival named “Na Neretvu misečina pala”, with participants from the Dubrovnik-Neretva County and other coastal areas, as well as guests from elsewhere in Croatia. At the Festival in Zagreb they will present several urban dances from their repertoire, accompanied by a mandolin ensemble.

Pridvorje Kulturno-umjetničko društvo “Stjepan Radić”

Upornost u čuvanju svojih tradicija pokazali su stanovnici konavoskoga Pridvorja kad su, vrativši se iz progonstva nakon Domovinskog rata, prionuli obnovi sela, ali i folklorne baštine. Stariji mještani, koji su se do 1970-ih okupljali oko poznatog svirača *lijerice* i *gusala* Nike Skvičala, potražili su stručnu pomoć. Najvažnije je bilo osposobiti novog svirača *lijerice* jer bez njega nema ni *poskočice* ni *potkola*, poznatih plesova Pridvorja i Konavala. Prema magnetofonskim snimkama svirke Nike Skvičala uskoro je stasao mladi svirač iz Pridvorja. Dio nošnji su uspjeli sačuvati, a prema starim primjercima su izradili nove. Zahvaljujući obnovi i novim naraštajima i na ovogodišnjoj Smotri možemo gledati *potkolo*, slušati svirku na *lijerici* i pjesmu “Skoči kolo, da skočimo” koja ga prati.

KUD “Stjepan Radić” osnovan je 1996. godine da bi u suvremenom obliku i organizaciji nastavio dug život folklorne baštine u Pridvorju. Mnoge zasluge pripadaju Stijepu Marinoviću, dugogodišnjem predsjedniku društva, suradniku i sudioniku zagrebačke Smotre iz doba poraća i obnove baštine.

Pridvorje “Stjepan Radić” Folklore Group

Returning to the village of Pridvorje in Konavle after being forced to exile during the Homeland War, the villagers took to rebuild the village as well as their folklore heritage, showing great determination to preserve their traditions. The older villagers, who gathered around the famous *lijerica* and *gusle* player Niko Skvičal in the 70s, sought professional help. The most important task was to train a new *lijerica* player, because without one, there could be neither *poskočica* nor *potkolo* – famous traditional dances of Pridvorje and Konavle. Learning from tape recordings of Niko Skvičalo’s music, a young player soon emerged. They managed to preserve some of the traditional costumes, and used the old pieces to make new ones. Thanks to these efforts and the interest shown by new generations, we have the opportunity to see *potkolo*, listen to *lijerica* playing and the accompanying song “Skoči kolo, da skočimo” during this year’s Festival. The “Stjepan Radić” Folklore Group was established in 1996.

Putnikovići Kulturno-umjetničko društvo “Putniković”

Putnikovići su malo mjesto sa sedam zaselaka u unutrašnjosti poluotoka Pelješca. Osnivanje društva godine 1996. vezano je uz obnovu pokladnog običaja, koji nije bio održavan od 1964. Otada običaj živi u Putnikovićima u izvedbi članova društva i uz sudjelovanje drugih maškara i publike u zaselcima, ali i u scenskim nastupima društva na smotrama folkloru i drugim događanjima. Riječ je o ophodu muške družine koja predstavlja svadbenu povorku i koju zovu *bijeli maškari* zbog pretežno bijele odjeće. Iako su svi muškarci, u svadbenoj povorci i u plesu s mačevima koji je sastavni dio pokladnog običaja polovica *bijelih maškara* glumi ženske, a druga polovica muške uloge. Njihov ples s mačevima (sabljama) pripada skupini svadbenih mačevnih plesova, a pleše se kao kontradanca, u dva nasuprotna reda. Mačeve nose samo oni koji izvode muške uloge. U izvedbi sudjeluje i *barjaktar* sa zastavom, *svirač mješnica*, mladoženja i nevjesta te redar koji na sve pazi.

Putnikovići “Putniković” Folklore Group

Putnikovići is a small village consisting of seven hamlets situated on the Pelješac peninsula away from the coast. The establishment of a folklore group in 1996 is closely related to the revival of carnival customs that had not been displayed since 1964. Since then, the custom has been very much alive in Putnikovići, performed by folklore group members, other masks and audiences in the hamlets, as well as on stage during folklore festivals and other events. The custom consists of a group of men who represent a wedding procession. They are called *white masks* because of their primarily white clothes. Although all participants are men, half of the *white masks* play women and the other half play men in the wedding procession and the sword dance that is a part of the custom. Their sword (sabre) dance is of the wedding sword dance type, danced as a contra-dance in two lines facing one another. Only the group playing males carries swords. The show also includes a *flag carrier*, a *mješnice* player, a groom, a bride and a monitor who keeps an eye on everyone.

Smokovljani i Visočani Kulturna udruga “Žutopas”

Tu su udruhu 1998. zajednički osnovala dva susjedna sela, Smokovljani i Visočani, smješteni u brdovitoj pozadini Dubrovačkoga primorja. Udruga njeguje i na sceni prikazuje tradicijsku zavičajnu glazbenu i plesnu baštinu, osobito *kolo linđo*, koje znaju *zabalati* i spontano, izvan folklorne scene, ponekad i na *gumnu*. *Kolo linđo* izvode uz svirku na *lijerici*, a uzvicima i plešući ga predvodi kolovođa. Spontane izvedbe *linđa* su jedinstvene i nepredvidljive jer ovisе o umješnosti i nadahnuću kolovođe, a jasno je da su koreografski fiksirane u scenskim izvedbama amaterskih folklornih društava i profesionalnog Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske “Lado”. Razumljivo je i da su se stanovnici Dubrovačkog primorja i njihove kulturne udruge angažirali da *kolo linđo* bude prepoznato kao hrvatsko nematerijalno kulturno dobro. Udruga “Žutopas”, čiji plesači doista nose žute pojaseve, njeguje i tradicijsko pjevanje, a na ovogodišnjoj će Smotri demonstrirati žensko pjevanje božićnih *kolenda*.

Smokovljani and Visočani “Žutopas” Folklore Group

The group was established in 1998 as a joint project of two neighboring villages Smokovljani i Visočani located in the hills behind Dubrovačko Primorje. The group keeps alive and stages traditional musical and dance heritage, especially the *linđo* circle dance, which is sometimes *played* impromptu off the stage, even on the thrashing floor. *Linđo* is performed to the accompaniment of a *lijerica*, and is led by the shouts and dance moves of the dance leader, *kolovođa*. Impromptu *linđo* dances are unique and unpredictable, since they depend on the skills and the inspiration of the dance leader, but in staged versions of amateur folk groups and the professional National Folk Dance Ensemble “Lado” these are obviously choreographed and fixed. It is understandable that the inhabitants of Dubrovačko Primorje and its cultural associations have made an effort to register *linđo* as Croatian intangible cultural heritage. The “Žutopas” group (*žutopas* in Croatian means: one who wears a yellow belt), whose dancers really do wear yellow belts, also keeps the singing traditions alive and in this year’s Festival will demonstrate the female singing of Christmas carols.

Župa dubrovačka Kulturno-umjetničko društvo “Marko Marojica”

Ovo folklorno društvo okuplja stanovnike općine Župe dubrovačke, plodne ubave ravnice, nedaleko od Dubrovnika, koji oduvijek žive u intenzivnim doticajima s Gradom i njegovom kulturom. Tim posredovanjem su usvojili veći broj europskih plesova i prilagodili ih svojem plesnom stilu i ukusu. Djeluju od 1976. godine, nastupaju na smotrama folkloru i drugim kulturnim manifestacijama te na priredbama za turiste, zbog čega na repertoaru imaju i plesove koji ne pripadaju njihovoj tradiciji.

Na ovogodišnjoj Smotri u njihovoj izvedbi osobitu pozornost zaslužuje *župska poskočica*, župska inačica *poskočice* kao osebujnog plesa Dubrovačko-neretvanske županije. *Poskočicu* prati svirka *lijerice*, tradicijskog gudačkog glazbala s tri strune.

Župa Dubrovačka “Marko Marojica” Folklore Group

Members of the folklore group are inhabitants of the Župa Dubrovačka municipality, the beautiful and fruitful plain near Dubrovnik, who have always had strong contacts with the city and its culture. Through those contacts, they have adopted numerous European dances and adapted them to their own style and taste. The group has been active since 1976. They perform in folklore festivals and other cultural events, as well as in shows staged for tourists – which is why their repertoire includes dances from other traditions as well. The most notable act during their performance at the Festival this year will be the *župska poskočica*, their local version of this distinctive dance of the Dubrovnik-Neretva County. *Poskočica* is accompanied by a *lijerica*, a traditional three-string instrument.

Buševac **Zagrebačka županija** **Ogranak “Seljačke sloge” Buševac**

Ogranak “Seljačke sloge” iz Buševca u Turopolju kontinuirano i uspješno djeluje od 1920. godine. O njegovoj povijesti i dosljednosti govori i njegovo ime. Danas okuplja 390 članova, ima pet plesnih, tri tamburaške i dvije vokalne skupine koje njeguju i na sceni prikazuju ponajprije folklornu baštinu Turopolja, premda na repertoaru imaju i scenske prikaze folklorne baštine iz cijele Hrvatske. Sudjeluju na mnogim folklornim priredbama u Hrvatskoj i inozemstvu, dobitnici su brojnih priznanja i nagrada te organizatori folklornih priredbi. Visokoj razini njihovih predstavljanja pridonose i stručni voditelji. Na Smotri se predstavljaju turopoljskom baštinom: ženskim pjevanjem bez instrumentalne pratnje (*Oj, Buševac*) i turopoljskim plesovima uz pratnju tamburaša.

Buševac **The Zagreb County** **Buševac Peasant Concord Branch**

The Buševac Peasant Concord Branch in Turopolje has been continuously and successfully active since 1920. The organization's history and consistency are evident from its name. It now has 390 members divided into five dance groups, three tamburitza groups and two singing groups that aim to preserve and stage the folklore of Turopolje, although their repertoire also includes staged folklore from other parts of Croatia. The organization participates in numerous folklore festivals in Croatia and abroad, has received many awards and also works on organizing folklore shows. The organization's professional leaders contribute to the high level of their staged performances. At the Festival this year they will represent the heritage of Turopolje: female singing with no instrumental accompaniment (*Oj, Buševac*) and dances of Turopolje with tamburitza accompaniment.

Glogovac **Koprivničko-križevačka županija** **Kulturno-umjetničko društvo “Rudar”**

U Glogovcu kraj Koprivnice folklorno je društvo osnovano 2001. godine. Zbog pripadnosti Podravini na repertoaru društva prevladavaju pjesme i plesovi iz Podravine, ali i s područja Bilogore te iz drugih sjeverozapadnih hrvatskih krajeva (Zagorje, Međimurje). Osobitu pozornost društvo posvećuje radu s djecom, pa ima i dječju skupinu koja sudjeluje na smotrama folkloru posvećenima djeci.

Na Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu ovo se društvo predstavlja prvi put, a njegovi odrasli članovi izvode podravske pjesme i plesove uz pratnju tamburaškog sastava i drugih tradicijskih glazbala.

Glogovac **The Koprivnica-Križevci County** **“Rudar” Folklore Group**

The folklore group from Glogovac near Koprivnica was established in 2001. Due to the geographical location of their village, the group's repertoire is dominated by songs and dances from the Podravina region, but it also includes those from the Bilogora area and other parts of northern Croatia (Zagorje, Međimurje). The group is especially focused on working with children and includes a children's section that is an active participant in children's folklore festivals.

This will be the group's first presentation at the International Folklore Festival in Zagreb. The adult members will perform songs and dances of Podravina accompanied by a tamburitza ensemble and other traditional instruments.

Nova Rača Bjelovarsko-bilogorska županija Kulturno-umjetnička udruga “Ivan vitez Trnski”

Nova Rača je sjedište župe i općine, a nalazi se na području Bilogore. Kulturne i folklorne aktivnosti započele su u Novoj Rači odavno, odvijale su se u skladu s društvenim promjenama, mijenjajući organizaciju i ime društva. Kulturno-umjetnička udruga “Ivan vitez Trnski” agilno nastavlja te aktivnosti, sudjeluje na brojnim manifestacijama i smotrama folklora, nabavlja narodne nošnje, tambure i druga tradicijska glazbala te organizira folklorne susrete. Osobitu pozornost posvećuje folklornoj baštini svoga kraja pa na Smotri u Zagrebu izvodi *a capella* pjesmu *Izašla je sjajna zvijezda*, a uz pratnju tamburaša pjesmu *Svi se venci venu* te kolo *Izvir voda izvirala* i plesove *Bilogorski taraban*, *Kara* i *Severinski drmeš*.

Nova Rača The Bjelovar-Bilogora County “Ivan vitez Trnski” Folklore Group

Nova Rača, located in the Bilogora area, is a parish and municipality center. The cultural and folklore activities in Nova Rača have a long history and their organization and names have in time adapted to social changes. The “Ivan vitez Trnski” Folklore Group continues those activities through participation in numerous events and folklore festivals, procurement of traditional costumes, tamburitzas and other traditional instruments, as well as the organization of folklore events. They are particularly focused on the folklore heritage of the region. At the Festival in Zagreb the group will therefore perform an *a capella* song *Izašla je sjajna zvijezda*, the song *Svi se venci venu* accompanied by a tamburitza ensemble, as well as the *Izvir voda izvirala* circle dance and dances *Bilogorski taraban*, *Kara*, and *Severinski drmeš*.

Stari Mikanovci Vukovarsko-srijemska županija Kulturno-umjetničko društvo “Šokadija”

Ovo je društvo osnovano 1967. godine kako bi njegovalo, promoviralo i mladim naraštajima prenosilo kulturnu baštinu Hrvata Šokaca koji žive u Slavoniji i Srijemu. Od 1968. organizira priredbu “Mladost i ljepota Slavonije” – reviju djevojaka, snaša i momaka u narodnim nošnjama. Danas u društvu djeluje muška i ženska pjevačka skupina, tamburaška skupina, dvije dječje i odrasla folklorna skupina, sveukupno 143 člana. KUD “Šokadija” nastupa diljem Hrvatske, sudjeluje u radijskim i televizijskim emisijama, a uz folklornu djelatnost potaknulo je i obnovu pučkog crkvenog pjevanja u župi Stari Mikanovci. Na Smotri u Zagrebu predstavljaju velik dio svoga repertoara namijenjena scenskom prikazivanju iz kojega ističu pjesme i kola za koje smatraju da su tipična za Stare Mikanovce, čiji su ih mještani prije spontano izvodili pred crkvom nakon nedjeljne mise, a danas u brojnim svatovima.

Stari Mikanovci The Vukovar-Srijem County “Šokadija” Folklore Group

The group was established in 1967 with an aim of preserving, promoting and transferring onto younger generations the cultural heritage of the Šokci ethnic group of Croats living in Slavonia and Srijem. Since 1968, the group has been organizing a show called Youth and Beauty of Slavonia during which young girls, women and young men present traditional costumes. The group now has male and female vocal sections, a tamburitza group, two children's groups and one adult dance group with a total of 143 members. The “Šokadija” Folklore Group performs around Croatia, participates in radio and television shows, and has also revived folk church singing in the parish of Stari Mikanovci. At the Festival in Zagreb they will present a large portion of their staged repertoire, most notably songs and circle dances typical of Stari Mikanovci that used to be spontaneously performed by the villagers in front of church after Sunday service, and are now often seen and heard in weddings.

Strmec (Sveta Nedelja) Zagrebačka županija Kulturno-umjetničko društvo “Strmec”

Ovo društvo dolazi iz Strmca, najvećeg naselja u gradu Svetoj Nedelji iz samoborskog Prigorja. Obnovom folklornog društva 1998. nastavljena je djelatnost negdašnjeg Ogranka Seljačke sloge osnovanog 1922. Današnje je društvo organizirano u sekcijama odraslih, mladih i djece (“Vrapčeki”). Među glazbenicima se ističu “Mužikaši” – stariji sastav renomiranih svirača gudaćih glazbala (2 violine, *bajs* i *beglajt*) koji sviraju na tradicijski način. Društvo nastupa diljem Hrvatske i u inozemstvu, dobiva nagrade i priznanja, sudjeluje u radijskim i televizijskim emisijama. Na zagrebačkoj Smotri predstavlja baštinu svoga kraja: mušku pjesmu bez instrumentalne pratnje *U vrtu mi javor drvo visoko*, žensko šetano kolo uz pjesmu *Karamfilu, cvijeće moje*, te plesove *Tri koraka, Milica, polka* i *drmeš*.

Strmec (Sveta Nedelja) The Zagreb County “Strmec” Folklore Group

The group comes from Strmec, which is the largest village within the town of Sveta Nedelja in the Samobor area. When it was established in 1998, the group continued the work of the former local branch of the Peasant Concord, originally established in 1922. Today they are organized into adult, youth and children’s (“Vrapčeki”) sections. The musicians include the senior traditional ensemble “Mužikaši”, which consists of renowned string players (2 violins, bass (*bajs*) and *beglajt*). The group performs around Croatia and abroad, they have received a number of awards and have participated in radio and television shows. At the Festival in Zagreb they will present the heritage of their region: a male song with no instrumental accompaniment *U vrtu mi javor drvo visoko*, a female walked circle dance and song *Karamfilu, cvijeće moje*, as well as dances *Tri koraka, Milica, polka* and *drmeš*.

Šestine Grad Zagreb Hrvatsko seljačko pjevačko društvo “Sljeme”

Negdašnje selo na obroncima Medvjednice (Sljemena), Šestine su danas dio grada Zagreba. Njegovi su starosjedioci svjesni svoje prednosti pred većinom ostalih Zagrepčana: istodobno sudjeluju u životu metropole i uživaju u njezinu zelenom zaleđu, gdje se još uvijek živi mirnije. Za razliku od većine gradskih folklornih društava, “Sljeme” na sceni može prikazivati svoju zavičajnu baštinu, a šestinska nošnja i kišobran odavno su postali zaštitnim znakom cijelog Zagreba. Plesovi šestinskog Prigorja odavno su na repertoaru profesionalnog Ansambla “Lado” i kao bumerang se vraćaju u svoje ishodište, ali postaju i dijelom repertoara mnogih folklornih društava u zemlji i u hrvatskom iseljeništvu. Organizatori se vesele sudjelovanju “Sljemena” na ovogodišnjoj Smotri i pridružuju se čestitkama u povodu 120 godina njegova postojanja i promicanja zavičajne kulture Šestina i Prigorja kao dijela hrvatske kulture i identiteta.

Šestine City of Zagreb “Sljeme” Peasant Singing Group

Šestine, once a village on the slopes of Medvednica, is now a neighborhood of Zagreb. The indigenous inhabitants are aware of their advantage over other citizens of Zagreb: they have the benefits of living in a big city while enjoying the green landscape of the city's outer edge, where life is still much quieter. Unlike most other city folklore groups, the members of “Sljeme” can present their local heritage. Namely, their traditional costumes with umbrellas have long been a symbol of the entire city of Zagreb. The National Folk Dance Ensemble “Lado” included the dances of the Šestine area on its repertoire a long time ago, and the dances now returned to their origin like a boomerang, but also found their way to the repertoires of many folklore groups from around the country and among Croatian emigrants. The organizers are happy to announce the “Sljeme” group's participation at the Festival this year and extend their congratulations for their 120th anniversary of promoting the heritage of Šestine and the Prigorje region as part of Croatian culture and identity.

Zagreb

Ansabl narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO

Ansabl narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO, profesionalni je folklorni ansabl, osnovan 1949. godine sa zadaćom i ciljem istraživanja, prikupljanja, umjetničke obrade i scenskog prikazivanja najljepših primjera bogate hrvatske glazbene i plesne tradicije. Njegovih 37 vrhunskih plesača, koji su istovremeno i izvanredni pjevači, s lakoćom se transformiraju iz plesnog ansambla u reprezentativan folklorni zbor, a 14 odličnih glazbenika svira na osamdesetak različitih tradicijskih i klasičnih instrumenata. Ansabl LADO također posjeduje jedinstvenu kolekciju izvornih narodnih nošnji iznimne vrijednosti i ljepote (preko 1200 kompleta), pa je svaki koncert Ansambla, uz pjesmu i ples, ujedno i svojevrsna revija originalnog hrvatskog tradicijskog ruha. Sve to, uz čudesno bogatstvo i raznolikost folklornog izraza na tako malom prostoru kao što je Hrvatska, čini LADO jedinstvenim u svijetu.

Zagreb

LADO National folk dance Ensemble of Croatia

LADO, the National Folk Dance Ensemble of Croatia, was founded in 1949 in Zagreb as a professional national ensemble, with the aim of researching, artistically interpreting and presenting on stage the most beautiful examples of the rich traditions of Croatian music and dance. The ensemble's 37 brilliant dancers, who are also excellent singers, can easily transform this folk dance ensemble into an impressive folk choir, while its 14 superb musicians play some eighty different traditional and classical instruments. The LADO Ensemble owns a unique collection of original national costumes of exceptional value and beauty (more than 1,200 costumes). Each concert of the Ensemble, along with song and dance, provides a remarkable insight into original Croatian traditional dress. All that, together with the amazing richness and diversity of folklore in such a small country as Croatia, makes LADO a unique ensemble in world terms.

Plesni koncert 2015. / Dance Concert 2015.

Korčulanski stari bali / Old Dances from the Island of Korčula

Koreografija / *Choreography*: Milan Oreb i Goran Oreb

Glazba / *Music*: Marijan Makar

Bogatstvu i raznolikosti korčulanskih plesnih i glazbenih tradicija pridonijelo je miješanje plesova seoskog i gradskog podrijetla. Prije se plesalo uz pratnju mijeha i lijerice, a kasnije je prevladala dijatonska harmonika (na botune) i tamburaški orkestar.

On the Island of Korčula, there are many well-preserved traditional songs and dances of village and town origine. The dances were accompanied by bellows and the *lijerica* instrument and later by a diatonic accordion (with buttons) and a tamburitza orchestra.

Zagorski drmešari / Dances from the Zagorje Region

koreografija / *Choreography*: Ivan Ivančan

Glazbena obrada / *Music*: Marijan Makar

Najvažniji ples Hrvatskog Zagorja je *drmeš*, a mladići koji ga izvode su *tancuši* ili *drmešari*. Osim *drmeša* ovdje se izvodi još *šetano kolo*, *repe*, *enzerica* i *judin polka*.

The main dance in the Croatian Zagorje Region is called the *drmeš*, performed mainly by the young men. These men are called *tancuši* (those who dance) or *drmešari* (those who dance the *drmeš*).

Divojku za ruku, rumenu jabuku / "Take That Pretty

Girl By The Hand": *Lindó* Leap Dance

Koreografija / *Choreography*: Vido Bagur

Ovu suvrsticu čuvenog kola *poskočice*, danas poznatijeg pod nazivom *lindó*, plešu Hrvati na području hercegovačkih općina Neum, Ravno i Čapljina. Odlikuje se izraženim temperamentom, snagom i bogatstvom plesnih figura i hvatova. Pleše se uz pratnju *lijerice*, a promjene figura slijede komande kolovođe, koji sa svojom partnericom sudjeluje u plesu.

The renowned circle leap dance or *lindó* is the most popular folk dance of all the area around the city of Dubrovnik, but it is also danced by Croatians in the southern districts of Bosnia-Herzegovina. The dance is accompanied by the *lijerica*, an old traditional instrument. The *kolovođa*, or dance leader is the one who directs the movements of the dance by giving commands.

Glazbeni intermezzo / *Musical Intermezzo*

Kupinečke fizurice

Glazbena obrada / *Music*: Božo Potočnik

Prigorski plesovi / Dances of Prigorje

Koreografija i glazbena obrada / *Choreography and music*: Zvonimir Ljevaković

U selima neposredne okolice Zagreba još se do nedavno plesao na svadbama starinski ples *sukačko* - ples svatovskih kuharica. *Polka*, koja je od davnih vremena udomaćena u sjeverozapadnim područjima Hrvatske, još se i danas pleše. *Drmeš* u Prigorju ima i svoju varijantu *drobničicu* kada usred žestokog plesanja, plesači zastanu u mjestu i cijelim tijelom sitno potresuju.

Until recently, in the villages near Zagreb, the traditional *sukačko* dance (dance of the wedding cooks) was danced at most weddings, while the *polka*, which many years ago was adopted throughout north western Croatia, is still danced today. The *drmeš* in Prigorje has a specific regional variation which is referred to as *drobničica*.

Mesterek Tanz der Schwertkünstler in Nürnberg

Saltau, am 5 Februar: anno 1600.

*Sudionici iz
inozemstva*

*Foreign
participants*

Francuska
(Baskija)
Bardos
Plesna skupina “Lagunekin”

U Francuskoj i Španjolskoj žive Baski, narod koji je poznat po velikoj plesnoj kulturi i doprinosu klasičnom baletu (*Pas de Basque*). U objema zemljama djeluje mnogo plesnih ansambala i interpretatora baskijske plesne i glazbene baštine, koja je stalno prisutna na europskoj sceni. Tradicijski plesovi i glazba Baska u naše su dane važna sastavnica njihovih svetkovina i svojevrsni simboli identiteta.

Ova plesna skupina djeluje tridesetak godina, a dolazi iz Bardosa, sela s oko 2000 stanovnika, koje se nalazi u pokrajini Baskiji. Baski poznaju više vrsta mačevnih plesova, varijante moreške i lančane plesove s mačevima koji su srodni plesovima *kumpanija* s otoka Korčule i mačevnog plesa iz Lastova.

France
(Basque Country)
Bardos
“Lagunekin” Dance Group

The Basque people, known for their rich dance culture and their contribution to the classical ballet (*Pas de Basque*), live in France and Spain. There are numerous dance ensembles and interpreters of Basque dance and music heritage in both countries, and they are always present on the European scene. Nowadays, Basque traditional dances and music are an important part of their feasts and represent a symbol of their identity. This dance group has been active for three decades. The members come from Bardos, a village with a population of around 2000 in the Basque Country. The Basques are familiar with several types of sword dances, versions of *moreška* and chain sword dances related to the *kumpanijas* from the island of Korčula and the sword dance of Lastovo.

Irak (Kurdistan)

Erbil

Nacionalni folklorni ansambl Kurdistana

Ovaj je ansambl osnovan 1979. godine u Kurdistanu, iračkoj autonomnoj pokrajini u kojoj žive Kurdi. Osnovani su radi oživljavanja i predstavljanja tradicija kurdske zajednice i kulture u Kurdistanu i diljem svijeta, što rade i drugi kurdski glazbeni i plesni ansampli. Među glazbenicima se ističu skupine svirača na tradicijskim glazbalima. Neki su od njih već prije na zagrebačkoj Smotri predstavili zvukove i umijeće sastava u kojemu su violina, *qanun* (glazbalo tipa citre), *tunbur* (dugovrata lutnja), *ud* (kratkovrata lutnja), *balaban* (svirala tipa oboe) i *daf* (tamburin), a povremeno i *dahol* (dvoopnjeni bubanj). Ove godine dolazi i plesni ansambl, plesačice i plesači, koji izvode kurdske tradicijske plesove prilagođene prikazivanju na sceni, što se tumači kao modernizacija uz sačuvanu izvornost.

Iraq (Kurdistan)

Erbil

National Folk Team of Kurdistan

The ensemble was established in 1979 in Kurdistan, an autonomous entity within Iraq inhabited by Kurds. Their objective is to revive and present Kurdish traditions and culture in Kurdistan and around the world, which they share with other Kurdish music and dance groups. The musicians include groups of traditional instrument players. Some of them have already presented their sounds and skills at the Festival in Zagreb in ensembles consisting of violin, *qanun* (a zither-type instrument), *tunbur* (a long-neck lute), *ud* (short-neck lute), *balaban* (an oboe-type instrument), *daf* (tambourine), and occasionally *dahol* (a double-headed drum).

This year the instrumentalists will be joined by male and female dancers performing traditional Kurdish dances adapted for the stage, which are interpreted as modernization with the preservation of originality.

Kanada
Hamilton (Ontario)
Folklorna skupina “Hrvatski narodni dom“

Usmjerenost očuvanju hrvatske glazbene i plesne baštine hrvatskih iseljenika u Kanadi dokazuje djelovanje upravo ovog društva, osnovanog 1934. godine. Predstavljanje baštine je započelo radom tamburaškog ansambla, do danas uvećanog za stotinjak članova u pet skupina. Hrvatska je jedno od češćih odredišta njihovih gostovanja pa se tako pridružuju i ovogodišnjoj Smotri, na kojoj najstariji članovi društva predstavljaju folklornu baštinu Hrvatskoga zagorja izvodeći pjesme naslovljene *Kad sam bila ja djevojka*, *Sunce za goru*, *Zaspal Janko*, *Ja posijah repu* i *This Land is Your Land* te pretežito parovne plesove (*zagorski tanec*, *valcer*, *judin polka*, *drmeš*) uz pratnju tamburaškog sastava. Ističe se izvedba kanadske inačice popularne pjesme u koju su utkali i hrvatske stihove kako bi izrazili dvojnost svoje etničke pripadnosti i kultura čiji su nositelji.

Canada
Hamilton (Ontario)
“Croatian National Home” Folklore Group

The activities of this group, established in 1934, are a good example of how much importance Croatian immigrants in Canada place on the preservation of Croatian music and dance heritage. They started their presentations of heritage with a tamburitza ensemble, which has since increased for about a hundred members divided into five groups. Croatia is one of the most frequent destinations of their tours, and they will therefore join the Festival this year where the oldest members will present the folklore heritage of Hrvatsko Zagorje through songs *Kad sam bila ja djevojka*, *Sunce za goru*, *Zaspal Janko*, *Ja posijah repu*, *This Land is Your Land* and primarily couple dances (*zagorski tanec*, *waltz*, *Juda's polka*, *drmeš*) accompanied by a tamburitza ensemble. Most notable is their Canadian version of a popular song to which they added verses in Croatian to express the dual nature of their ethnicity and culture.

Kosovo

Priština

Ansambl pjesama i plesova “Dëshmorët e Kombit“

Ovaj folklorni ansambl od 1991. djeluje u Prištini, nastojeći sačuvati i afirmirati osebniju i bogatu folklornu baštinu albanskog stanovništva Kosova. Njihovi su plesovi odavno poznati po zahtjevnosti i izražajnosti plesnog pokreta. U glazbi prevladavaju mali intervalski pomaci i ističu se solistički instrumentalni odsječci; instrumentalni sastav čine *çifteli* i *sharki* (glazbala tipa lutnje), *fyel* (glazbalo tipa flaute), *daule* (bubanj s dvostrukom opnom – tapan) te povremeno prisutan *def* (tamburin). Na zagrebačkoj Smotri ansambl se predstavlja izborom plesova iz raznih krajeva Kosova, među kojima je i poznati ples iz Rugova – ples s jataganima kojima se dva mladića bore za ljubav djevojke.

Kosovo

Pristina

“Dëshmorët e Kombit” song and dance ensemble

This folklore group has been active in Pristina since 1991, trying to preserve and assert the distinctive and rich folklore heritage of the Albanians in Kosovo. Their dances have long been known for their demanding and expressive steps. The music is dominated by small intervals and solo instrumental parts. The ensemble of instruments consists of *çifteli* and *sharki* (lute-like instruments), *fyel* (flute-like instrument), *davul* (double-headed drum – tapan) and occasionally *def* (tambourine). At the Festival in Zagreb the group will present a selection of dances from various regions of Kosovo, including the famous dance from Rugova – a dance with yatagans that two young men wield in a fight for a girl.

Makedonija

Istibanja

Folklorni ansambl “Kitka“

Folklorni ansambl “Kitka” sa sjedištem u Istibanji već je četrdeset godina posvećen njegovanju makedonskih folklornih tradicija, posebno glazbe i plesa. Osim kao zapažen sudionik na domaćoj i međunarodnoj folklornoj sceni, ističe se i kao domaćin međunarodnog festivala dječjeg folklor pod nazivom “Istibanjsko Zdravoživo”. Ove se godine u Zagrebu predstavlja scenskim prikazima tradicijskih makedonskih običaja uz pripadajuće pjesme i plesove te raskošne narodne nošnje. Za glazbenu pratnju prepoznatljivog modalnog zvuka, bogate dinamike i kompleksnih ritamskih struktura zaslužan je sastav koji redom čine tradicijska glazbala: *gajda*, *kaval* (vrsta uzdužne flaute), *kemane* (gudačko glazbalo izgledom, načinom sviranja i zvukom vrlo slično lijerici), *tambura* i *tapan* (dvoopnjeni bubanj).

Macedonia

Istibanja

“Kitka” Folklore Group

The “Kitka” Folklore Ensemble from Istibanja has been working on preserving Macedonian folklore, particularly music and dance, for forty years. Apart from being a notable participant in national and international folklore scenes, the group is also a host of an international children’s folklore festival called “Istibanjsko Zdravoživo”. This year in Zagreb they will show staged traditional Macedonian customs with accompanying songs, dances and rich traditional costumes. The instrumental accompaniment of recognizable modal sound, rich dynamics and complex rhythmic structures is provided by an ensemble made up of traditional instruments: *gajda*, *kaval* (a type of end-blown flute), *kemane* (a string instrument very similar to *lijerica* in appearance, use and sound), *tambura* and *tapan* (double-headed drum).

Njemačka Frommern

Folklorna skupina Frommern, Schwäbischer Albverein

Ova folklorna skupina dolazi iz njemačke povijesne pokrajine Švapske. Njezin se program temelji na istraživanjima folklorista jer nastoje rekonstruirati, čuvati i na sceni prikazivati kulturnu baštinu svoga područja. Toj baštini pripada i *Schwerttanz* – lančani ples s mačevima, sličan drugima u Europi i u nas, koji od 1974. izvode na priredbama širom svijeta. Plešu ga uz pratnju bubnja, ponekad i flauta. Oko plesača skače i ometa ih luda (Narr), kojemu plesači simbolično mačevima odsijeku glavu. Nakon što luda “oživi”, plesači mačeve isprepletu u “zvijezdu” na koju se popne predvodnik, oni ga podignu i on izgovori svečani pozdrav. Na Smotri izvode i švapske plesove: figurama bogat *Rheinländer*, *Rutscher* s udarcima rukama po potplatima, *Ziegler* s pljeskanjem, *Siebensprung* sa sedam skokova i švapsku inačicu *mazurke*, sve uz pratnju violine, gitare, flaute, kontrabasa i harfe.

Germany

Frommern

Folk Dance Group Frommern, Schwäbischer Albverein

The folklore group comes from the historical German region of Swabia. Their program is based on research conducted by folklorists and their aim is to reconstruct, preserve and stage the cultural heritage of their region. *Schwerttanz* – a chain sword dance similar to other such European and Croatian dances – is a part of that heritage. The group has been performing it around the world since 1974. The dance is accompanied by the sounds of a drum, and occasionally a flute. A fool (Narr) jumps around the dancers, interrupting their moves, so they symbolically cut off his head. After the fool comes alive, the dancers form a “star” with their swords. The leader steps on this star and is lifted up to deliver a solemn greeting. At the Folklore Festival the group will also perform other Swabian dances: *Rheinländer* rich in patterns, *Rutscher* in which dancers slap the soles of their shoes, *Ziegler* with clapping, *Siebensprung* with seven jumps and the Swabian version of a *mazurka*. All the dances are accompanied by violin, guitar, flute, double bass and harp.

Peru Chorrilos - Lima Plesači “Danza de Tijeras”

Danza de tijeras (Ples sa škarama) je ritualni ples koji je postao simbolom kulturnog identiteta stanovnika peruanskih Anda. Naziv je dobio prema metalnim šipkama koje nalikuju oštricama škara: plesač ih drži u desnoj ruci i njima proizvodi zvukove koji ritmički prate ples. Uz to neobično idiofono glazbalo ples prati i svirka na violini i harfi. Izvedbu plesa karakterizira nadmetanje dvojice plesača ili dviju skupina plesača. Često je riječ i o formalno organiziranim natjecanjima o blagdanima i javnim proslavama. O pobjedniku odlučuje fizička snaga, vrsnoća plesnih pokreta, raznolikost koreografskih rješenja u ovisnosti o glazbenim obrascima, pa i akrobatsko umijeće izvođača.

Peru Chorrilos - Lima “Danza de Tijeras” Dancers

Danza de tijeras (Scissors Dance) is a ritual dance that has become a symbol of the cultural identity of the Peruvian Andes. The dance got its name from the two metal plates that look like the blades of scissors: the dancer holds them in his right hand and makes rhythmic sounds that accompany the dance. Apart from the idiophonic instrument, the dance is also accompanied by a violin and harp. The performance is characterized by a competition between two dancers or two groups. These are often formally organized competitions held during the holidays and public feasts. Physical strength, skill, dance moves, diversity of choreographic solutions to various musical patterns and the acrobatics of the performer decide the winner.

Portugal

Miranda do Douro, Fonte de Aldeia

Plesna skupina “Pauliteiros de Fuonte Aldé”

Ova plesna skupina djeluje od 1998. godine i usmjerena je očuvanju i predstavljanju plesne baštine pokrajine Miranda do Douro, smještene u sjeveroistočnom Portugalu na granici sa Španjolskom. Karakterističan je tradicijski ples toga područja ples sa štapovima, a izvodi ga osam muškaraca (*pauliteiros*) uz pratnju glazbenog sastava koji čine tradicijski instrumenti: *gaita* (glazbalo tipa gajdi) u ulozi melodijskog instrumenta te *caixa* (bubanj) kao ritamski i *bombo* (bas bubanj) kao metrički instrument. Ritam naglašavaju i udarci štapova kojima plesači imitiraju borbu. Tradicijski kostimi izvođača na stiliziran način oponašaju negdašnje vojne odore.

Portugal

Miranda do Douro, Fonte de Aldeia

“Pauliteiros de Fuonte Aldé” Dance Group

The dance group has been active since 1998. Its aim is to preserve and present the dance heritage of the Miranda do Douro province in the north-east Portugal near the Spanish border. The typical traditional dance of the area is a stick dance performed by eight men (*pauliteiros*) accompanied by an ensemble of traditional instruments: *gaita* (a type of bagpipe) that has the role of a melodic instrument, *caixa* (drum) for the rhythm and *bombo* (bass drum) for meter. The rhythm is also emphasized by the sticks that the dancers use in a mock fight. The performers' traditional costumes are styled as historical military uniforms.

Španjolska A Guarda Folklorni ansambl “Do Lusco Ó Fusco”

Ovaj je plesni i glazbeni folklorni ansambl nastao 1985. u mjestu A Guarda u španjolskoj pokrajini Galiciji. Rekonstruirao i na festivalima prikazuje galicijski (galješki) folklor i nošnju, osobito tradicije svoga užeg zavičaja. Na repertoaru imaju plesove koji pripadaju najraširenijem stilu plesanja u Galiciji (*xota* i *xuiñeira*). Ponose se svojim tradicijskim plesom naglašenog ritma koji izvode temperamentno i spontano. Ples najčešće prate dvoje gajde, veliki i mali bubanj, a ponekad im se pridružuju i harmonika, klarinet, frula, def. Organizatori su međunarodnog folklornog festivala “Susret naroda”.

Spain A Guarda “Do Lusco Ó Fusco” Folklore Ensemble

The folk dance and song ensemble was established in 1985 in A Guarda in Galicia, Spain. They reconstruct and stage for festivals Galician folklore and traditional costumes, particularly their local traditions. Their repertoire consists of a broad style of dances present in Galicia (*xota* and *xuiñeira*). They are proud of their traditional dances of pronounced rhythm that are performed spontaneously and with temperament. The dances are usually accompanied by two bagpipes, a large and small drum, occasionally joined by accordion, clarinet, flute, and tambourine. They also organize an international folklore festival called “The Encounter of People”.

Španjolska Zaragoza Aragonski folklorni ansambl “Estampa Baturra”

Ovaj plesni i glazbeni folklorni ansambl dolazi iz Zaragoze, glavnoga grada španjolske pokrajine Aragonije. Iz Aragonije je potekla *moreška* - bojni ples s mačevima, koji se proširio Mediteranom, a u nas se očuvao u gradu Korčuli. Ansambl iz Zaragoze izvodi aragonske plesove među kojima se ističe *jota* koja živi u nizu inačica, a uči se u brojnim plesnim školama. Temperamentni ples parova s uzdignutim rukama, s kastanjetama ili bez njih, podsjeća na tumačenje prema kojemu su, zbog negdašnjih veza Dubrovačke Republike sa Španjolskom, povezane i njihove plesne tradicije. Naši folkloristi upućuju na sličnosti s *lindom*, osobito u držanju i pokretima ruku i šaka.

Spain Zaragoza “Estampa Baturra” Aragonese Folklore Ensemble

This folk dance and music group comes from Zaragoza, the capital of the autonomous community of Aragon, Spain. Aragon is the original homeland of *moreška* – the mock battle sword dance that has spread all over the Mediterranean, and in Croatia is still alive in the town of Korčula. The Aragonese group performs local dances. The most notable of these is *jota*, which has been preserved in a number of versions and is taught in numerous dance schools. The intense couple dancing with raised hands and with or without castanets reminds us of a theory about a connection between this dance tradition with that of the Dubrovnik area, stemming from the historical relationships between the Republic of Dubrovnik and Spain. Our folklorists also point out that the dance has some similarities with *lindó*, particularly in the position and movements of arms and hands.

*Popratna
događanja*

*Accompanying
events*

Prosti Gospodine, puku tvome prosti...

koncert pasionskih pučkih napjeva župa Neretvanskog dekanata
animacija i scenarij: Joško Čaleta i Marko Marušić

sudjeluju:

Pučki crkveni pjevači župe Gospe Karmenske – Bagalovići

Pučki crkveni pjevači župe sv. Ante Padovanskog – Komin

Pučki crkveni pjevači župe sv. Stjepana Prvomučenika – Slivno, Ravno – Vlaka

Pučki crkveni pjevači župe Gospe Snježne – Vid

Pučki crkveni pjevači župe Srca Isusova i Marijina – Vidonje – Mlinište

Žudije (čuvari Kristova groba) župe Gospe Snježne – Vid

Koncert pasionskih pučkih napjeva u izvedbi župa Neretvanskog dekanata predstavit će današnju, vrlo živu tradiciju crkvenog (pučkog) glazbovanja u dolini Neretve. MSF tako nastavlja s predstavljanjem istaknutih primjera crkvenog pučkog pjevanja, vokalne tradicije koja je i do današnjih dana u Hrvatskoj ostala prepoznatljiva i sebi svojstvena. Najzanimljivije primjere pučkog crkvenog pjevanja u dolini Neretve i dan danas, u pravilu, predvode muški pjevači pa će tako biti i na ovome koncertu koji nije tek slučajan izbor. Više je razloga za takav izbor. Glavni je taj što se u posljednjih petnaestak godina upravo taj segment crkvenog pučkog pjevanja iz doline Neretve predstavlja u koncertantnom obliku izvan granica svoje lokalne zajednice.

Pasionska baština doline Neretve prvi je put koncertno predstavljena 26. ožujka 1999. u crkvi sv. Katarine u okviru manifestacije *Pasionska baština*. Tom prigodom su se zagrebačkoj publici, uz sudjelovanje metkovskih *žudija*, predstavili pučki pjevači iz Metkovića (župa sv. Ilije Proroka), Bagalovića, Rogotina i Slivna Ravna. Program je uz sudjelovanje dramskih umjetnika – recitatora osmislio maestro Ljubo Stipišić-Delmata, najistaknutiji promicatelj i animator pučkih crkvenih pjevača južne Hrvatske s kraja 20. stoljeća.

Deset godina nakon tog vrlo zanimljivog događanja (2009.) istraživački tim MSF-a (Bagur, Čaleta) odlučio je ponovno zaviriti u tradicijsku ostavštinu doline Neretve, istražiti je i predstaviti. Željeli smo ustanoviti kakvo je stanje na terenu nakon deset godina, je li se tradicija pučkog crkvenog pjevanja ugasila ili transformirala u moderno zborsko pjevanje? Je li utjecaj *klapskog* pjevanja i na ovim pjevačima i njihovu pjevanju ostavio neizbrisiv trag? Poznato nam je bilo da se u proteklih deset godina u Metkoviću ustanovila zanimljiva smotra marijanskih i hodočasničkih napjeva koju je pokrenuo upravo Vidoslav Bagur. *Smotra marijanskih i hodočasničkih pjesama* potakla je u brojnim mjestima doline Neretve pjevačice na organiziranje, prisjećanje i izvođenje repertoara marijanskih i hodočasničkih pjesama, što je rezultiralo brojnim organiziranim ženskim (pučkim) pjevačkim skupinama koje u jednostavnom tercnom dvoglasju predstavljaju stariju gotovo zaboravljenu vokalnu tradiciju. Znana nam je bila i aktivnost sve brojnijih i organiziranih *žudija* doline Neretve u procesu ustanovljavanja svehrvatskog udruženja *Čuvara Isusova groba* jer je korizma i dan danas vrlo važno razdoblje u duhovnoj praksi stanovništva toga kraja, što je prepoznatljivo i u brojnim pučkim običajima vezanim za to razdoblje. Uz brojne procesije valja istaknuti lik Šimuna, maskirane osobe koja nošenjem teškog križa u procesiji odrađuje svoju pokoru te organiziranih straža, čuvara Isusova groba – *žudija*. Više je od 150 godina prošlo od osnivanja prvih organiziranih čuvara groba u metkovskoj župi sv. Ilije Proroka koje je po uzoru na čuvere u svetištu Loretu na

talijanskoj obali Jadranskog mora 1857. godine ustanovio Ante Glušćević, tadašnji učitelj javne pučke škole u Metkoviću.

Istraživanja i pripreme koncerta potvrdile su pretpostavke da je dolina Neretve, iako u crkveno-pučkim glazbenim krugovima malo spominjan prostor, i danas vrlo aktivno područje s bogatom tradicijom pučkih crkvenih izvedbi. Muški pučki pjevači nositelji su glazbenog dijela obreda, posebno u najsvečanijim crkvenim prigodama (Božić, korizma, proslave svetaca zaštitnika) i neizostavni dio sprovednog obreda. Repertoar koji njeguju uvelike je ostao sličan načinima *starinskog* izvođenja. Još su uvijek dominantni načini glazbenog izražavanja pučkih pjevača doline Neretve responzorijalni oblici s dva pjevača predvoditelja pjevanja, otvoreno grleno čvrsto muško pjevanje s karakterističnom ornamentikom i prepoznatljivim vodećim glasovima te dvoglasno terčno pjevanje s kvintnim završecima. Korizmeni se napjevi pak pjevaju jednom godišnje pa je među njima uvijek izvjestan broj primjera koji bolje i zanimljivije zvuče, primjera čija je glazbena struktura bliža glazbenim ukusima pučkih pjevača. Od svih korizmenih napjeva pjevačima su najdraži napjevi Velikog petka, u kojima do izražaja dolaze čvrsti solistički glasovi koje lokalne župske zajednice osobito pamte. Koncert je stoga i nazvan *Prosti Gospodine, puku tvome prosti* (biskup Juraj Bjanković, 18. st.) prema početnom tekstu jednog od najizvođenijih napjeva Velikog petka.

Tako osmišljen oblik u kojem nekoliko (4 – 6) skupina u interakcijskom, gotovo ritualnom procesu predstavlja varijante svojih napjeva, postao je modelom prezentacije pučkog crkvenog pjevanja doline Neretve. Pučki pjevači doline Neretve uspješno su nastupali i u Dubrovniku, Splitu te mnogim manjim dalmatinskim mjestima, gdje su s ponosom predstavili svoje pjevanje. Ovoga puta izbor je pao na pet trenutno najaktivnijih i starijem sloju tradicije najbližih pjevačkih skupina; primjetan je, naime, sve prisutniji utjecaj *klapskog* pjevanja na neke od prijašnjih istaknutih pjevačkih skupina (Rogotin, Sv. Nikola-Metković). Prema provjerenom konceptu i ovoga će puta pjevači predstaviti stalne dijelove *neretvanske* mise, korizmene napjeve, napjeve obreda za mrtve, napjeve Cvjetnice i Velikog tjedna s akcentom na Velikom petku, čiji se napjevi najčešće ističu kao reprezentativni primjeri lokalne glazbene baštine.

Prosti Gospodine, puku tvome prosti ...

Traditional Lent Church Singing in Neretva Valley Region

The concert of traditional church singing presents contemporary and lively tradition of the church traditional music-making of Neretva Valley Region, a musical phenomenon that has to this day remained unique and peculiar. According to the original idea and tested concept, the concert will show the diversity of performing approaches and musical style characteristics of the Neretva Valley deanery. Traditionally, the male singers are leaders of church singing in the region. Among the many excellent parish singing groups, we selected the singers from Bagalovići, Komin, Vid, Vidonje and Vlaka, parishes where older layer of traditional church singing is still alive.

Lent period and especially Holly Week is a very important period in the spiritual practice of the Roman Catholic population of the region, which is recognized in numerous folk customs, related to the earlier periods. With numerous processions noteworthy is a character of Simon, masked person carrying a heavy cross in the Holly Friday procession (as a self-punishment) and organized *Jesus' tomb Guard - žudije*. More than 150 years have passed since the establishment of the first organized *žudije* in the parish of St. Elijah in Metković which is modeled after the guards at the Loreto monastery on the

Italian Adriatic coast; Ante Glušćević, former teacher of the public elementary school in Metković organized the first *žudije* in 1857.

Parallel with ritual staging, concert repertoire will demonstrate the singing of archaic layers of liturgical and paraliturgical songs of the lent period. More precisely, it will present parts of the lent mass and chants, song rites for the dead, songs for Palm Sunday and for the Holly Week with an emphasis on Good Friday, whose songs are frequently emphasized as the representative examples of the local musical heritage. The Lent chants are sung once a year which is why among them there is always a number of examples that sound more interesting, examples where the musical structure is closer to the musical tastes of traditional church singers. Of all of the Lent chants, the singers favor the songs of Good Friday where all the distinguished singers have an opportunity to demonstrate their singing talent. The repertoire that is cherished has largely remained similar to the *archaic way* of performance. Responsorial singing in two choirs with two lead singers, which are competing in opened strong guttural singing with distinctive ornamentations and distinctive leading voices, are dominant modes of musical expression for the traditional singers of the Neretva valley.

Joško Čaleta

Baština Dubrovačko-neretvanske županije Etnografski muzej Zagreb

Izložba “Baština Dubrovačko-neretvanske županije” u Etnografskom muzeju se konceptualno dijeli na četiri dijela – priču o plesu i glazbenim instrumentima, nakitu, svili i odijevanju karakterističnom za šire dubrovačko područje. Odabranim cjelinama predstavljamo primjere prožimanja urbanog i ruralnog bogatstva tih krajeva, sjedinjene u prepoznatljivoj kulturnoj baštini šire okolice grada Dubrovnika. Odabranim predmetima koji čine pojedine cjeline izložbe želimo pokazati kako je, Dubrovnik, nekoć središte gospodarski i trgovački snažne Dubrovačke Republike (1358. – 1808.), stoljećima upijao utjecaje mediteranskog i srednjoeuropskog kulturnog kruga čiji su pojedini elementi prisutni u današnjem folklornom izričaju čitavog dubrovačko-neretvanskog područja.

Posebnom ljepotom ističe se svilovez na ženskim košuljama, u prvome redu na poprsnicama ukrašenima žutim kitnjastim resama od zapredene *imbrišim* svile i orukavljima (*ošvice*), uravnoteženima u središtu figure, raznobojnim tkanim svilenim vrpcama (*kurdelice*). Svileni su dijelovi ženske nošnje važni i kao prenositelji podataka o društvenom statusu nositeljice, u pravilu, osobno zaslužne za izradu, od uzgoja do vezenja.

U konavoskom svadbenom običaju znanom kao *malo* i *veliko obilježje* spominje se, uz svečane dijelove ruha, darivanje velikog broja skupocjenog nakita, pa čak i do 14 zlatnih prstenova. Stilski prepoznatljivije vrste i tipovi izabrani iz fundusa Etnografskog muzeja, uglavnom samostalnih nakitnih predmeta, upotpunjuju sliku svečanog tradicijskog odijevanja šireg dubrovačkog područja u skladnoj koegzistenciji urbanih i ruralnih značajki. Ženske ogrlice sastavljene od nanizanog krupnog filigranskog zrnja (*peružini*, *kolarini*), zlatno prstenje (*vera*, *biša*, *krastavčar*, *pločaš*) i različiti tipovi naušnica (*rećini*, *verižice*, *žičice* i *pedini*) u lokalnoj su tradiciji kićenja nosili svjesnu poruku o pripadnosti pojedinom kraju.

U kontekstu bogatog društvenog života, proslava, svečanosti i zabava za kraj izdvajamo tri najpoznatija i najdojmljivija plesa iz Dubrovačko-neretvanske županije: *morešku* – vitešku igru s mačevima i *kumpaniju* – lančani ples s mačevima, te *poskočicu* ili *lindo* uz prepoznatljivu glazbenu pratnju na *lijerici*, omanjem solističkom gudačem glazbalu koje se danas svira na području Konavala, Dubrovačkog primorja, Pelješca, Mljeta i Lastova.

Heritage of the Dubrovnik-Neretva County Ethnographic Museum, Zagreb

The exhibition of the heritage of the Dubrovnik-Neretva County in the Ethnographic Museum, Zagreb will showcase the dances and musical instruments, jewelry, silks and traditional clothes of the wider Dubrovnik area. The selected groups of items represent examples of how urban and rural riches of the area became intertwined and combined into the recognizable cultural heritage of the Dubrovnik area. The selected exhibits from the museum's collections tell the story of how Dubrovnik, the historical center of the rich and strong Republic of Dubrovnik (1358 – 1808), for many centuries had been steeped in the Mediterranean and Central European cultural circles, and how the elements of these influences have survived to this day in contemporary folklore of the entire Dubrovnik-Neretva County.

Željka Petrović Osmak

Koncert etnoglazbe: *Ehtno na putu u Hrvatskoj*

Ehtno na putu u Hrvatskoj je priredba koju Međunarodna smotra folkloru već niz godina ostvaruje u suradnji s ljetnim etnoglazbenim kampom *Ethno Croatia* Hrvatske glazbene mladeži u Grožnjanu, koji je pak dio mreže istovrsnih kampova u Africi, Australiji i Europi. Osnovna je ideja u razmjeni glazbenih iskustava i znanja, u međusobnom učenju i podučavanju mladih glazbenika iz različitih zemalja. Svaki od sudionika mora pripremiti dvije tradicijske pjesme ili dva plesa iz vlastite kulture, koje će za trajanja grožnjanskoga kampa naučiti i ostali polaznici. Produbljujući svoja znanja o vlastitoj i drugim glazbama, mladi ljudi uče i o vrijednostima jednakosti i tolerancije među ljudima i narodima.

U *Ethno Croatia 2015.* sudjeluju glazbenici iz Belgije, Danske, Engleske, Francuske, Hrvatske, Slovenije, Škotske, Švedske i Tunisa

Ethnomusic Concert: *Ethno on the Road in Croatia*

Ethno on the Road in Croatia has been realised for some years already by the International Folklore Festival in co-operation with the summer ethno-music camp *Ethno Croatia* for young people in Grožnjan, as a segment of the Jeunesses Musicales International network of similar camps in Africa, Australia and Europe. The fundamental idea of the camps is the exchange of experiences and knowledge of music through mutual learning and teaching between young musicians from various countries. Each participant prepares two traditional songs or two dances from their own culture, which they then teach to the other participants during the camp's duration. Deepening their knowledge of their own and other musics, young people also learn about the value of equality and tolerance between peoples and nations.

Ethno Croatia 2015. includes musicians from Belgium, Denmark, England, France, Croatia, Slovenia, Scotland, Sweden and Tunis.

Plesna radionica Francisa Feyblija

Gospodin Francis Feybli iz Švicarske dugogodišnji je suradnik Međunarodne smotre folklor, prvi voditelj plesnih radionica ove Smotre. Od daleke 1977. gospodin Feybli podučava plesu sve zainteresirane, sudionike i gledatelje Smotre. Na njegovu repertoaru je plesna baština mnogih naroda, prvenstveno europskih. Veliki je znalac i hrvatskog folklor. Uz sudjelovanje u radionici "Plešite s nama", koju vode i gospoda Vido Bagur i Goran Ivan Matoš, gospodin Feybli vodi dnevnu plesnu radionicu za inozemne i domaće polaznike. Podučavat će hrvatske plesove i plesnu baštinu drugih europskih naroda.

RADIONICA SE ODRŽAVA NA GORNJEM GRADU, U GIMNAZIJI NA KATARININU TRGU OD PETKA, 17. SRPNJA DO NEDJELJE 19. SRPNJA, S POČETKOM U 19 SATI.

Dance workshop conducted by Francis Feybli

Mr Francis Feybli from Switzerland is the International Folklore Festival longtime partner, the first dance workshop director of this Festival. Since 1977 Mr Feybli teaches dance anyone who is interested, both Festival participants and audience. His repertoire consists dance heritage of many nations, mainly European. He is an expert of Croatian folklore as well. Appart from dance workshops "Dance with us" on which he will cooperate with Mr Vido Bagur and Mr Goran Ivan Matoš, Mr Feybli will also manage daily dance workshop for international and Croatian attendants. He will teach Croatian national dances and dancing inheritance of other european nations.

THE WORKSHOPS WILL BE HELD IN THE UPPER TOWN HIGH SCHOOL IN KATARININ TRG, FROM FRIDAY, JULY 17, TO SUNDAY, JULY 19, STARTING AT 7:00 P.M.

Plesna radionica Plešite s nama!

Ova plesna radionica održava se dugi niz godina, a njezini su voditelji gospoda Vido Bagur, Goran Ivan Matoš i gospodin Francis Feybli. Pomažu im i sudionici Smotre kao demonstratori, odnosno izabrana folklorna društva iz Hrvatske i iz drugih zemalja koja sudjeluju na ovogodišnjoj Smotri. Zato ova plesna radionica pruža osobito zanimljivo i vrijedno iskustvo njezinim sudionicima.

PLESNA RADIONICA PLEŠITE S NAMA! ODRŽAVA SE SVAKE VEČERI NA POZORNICI GRADEC OKO 22.30 SATI, ODNOSNO PO ZAVRŠETKU SLUŽBENOG PROGRAMA.

Dance workshop Dance with us!

This dance workshop with the longtime tradition has three teachers: Mr Vido Bagur, Mr Goran Ivan Matoš and Mr Francis Feybli. They are accompanied by Festival participants as demonstrators, and with the selected folklore groups from Croatia and foreign countries performing at this year's Festival. Hence, this workshop will provide both very interesting and valuable experience for attendants.

DANCE WITH US! DANCE WORKSHOP IS TAKING PLACE ON THE GRADEC STAGE, EVERY EVENING, AFTER THE REGULAR PROGRAM.

HRVATSKI TRADICIJSKI NAKIT
HRVOJE MARUŠIĆ

IZRADA REPLIKA PREMA ORIGINALIMA
POPRAVKI I RESTAURACIJA ORIGINALA

091 / 891 - 2594
H.MARUSIC@GMAIL.COM
WWW.TOKA-HR.COM

Međunarodna smotra folklor / **International Folklore Festival**
Koncertna direkcija Zagreb
10000 Zagreb, Hrvatska / **Croatia**
Ul. kneza Mislava 18
TEL: +385/1/45 01 194, +385/1/45 01 200
FAX: +385/1/46 11 807
WEB: www.msf.hr
E-MAIL: msf@msf.hr

VIJEĆE MEĐUNARODNE SMOTRE FOLKLORA / **IFF COUNCIL:**
Berislav Šipuš (predsjednik/president)
Milan Bandić, Naila Ceribašić,
Mladen Tarbuk, Tvrтко Zebec

STRUČNA I UMJETNIČKA RAVNATELJICA / **ART DIRECTOR:**
Zorica Vitez

PRODUCENTICA / **PRODUCER:**
Željka Janeš Beneti

STRUČNI SAVJETNIK / **EXPERT ADVISER:**
Vido Bagur

SURADNICI U PRIPREMI PROGRAMA / **EXPERT COLLABORATORS:**
Vido Bagur, Joško Čaleta,
Željka Petrović Osmak

VODITELJI PLESNIH RADIONICA / **DANCE WORKSHOPS CONDUCTED BY:**
Vido Bagur, Francis Feybli,
Goran Ivan Matoš

WEBMASTER:
Darko Antoš

VODITELJI PROGRAMA / **HOSTS:**
Drago Celizić, Mirjana Žugec Pavičić

INSPICIJENTI / **STAGE MANAGERS:**
Nikola Kotur, Goran Ivan Matoš

TEHNIČKA REALIZACIJA / **TECHNICAL PRODUCER:**
Jurica Juran

USLUGE SMJEŠTAJA I PREHRANE / **HOSPITALITY:**
Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu

ODRŽAVANJE 49. MEĐUNARODNE SMOTRE FOLKLORA OMOGUĆILI SU
/ **49TH IFF WAS SPONSORED BY:**

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
Grad Zagreb - Gradski ured za
obrazovanje, kulturu i šport
Turistička zajednica grada Zagreba
Hrvatska turistička zajednica
HDS-ZAMP
**Ministry of Culture of the
Republic of Croatia**
**City of Zagreb, City Office for
Education, Culture and Sports**
**Zagreb Tourist Board Croatian
National Tourist Board**
**Croatian Composers' Society-
Music Copyright Protection**

NAKLADNIK / **PUBLISHER**
Koncertna direkcija Zagreb /
Zagreb Concert Management

ZA NAKLADNIKA / **FOR THE PUBLISHER**
Josip Nalis

UREDNIKA / **EDITOR**
Zorica Vitez

SURADNICI NA KATALOGU / **EDITORIAL STAFF:**
Vido Bagur, Željka Janeš Beneti, Joško
Čaleta, Tanja Halužan, Zorica Vitez

UREDNIK FOTOGRAFIJE / **PHOTO EDITOR:**
Vido Bagur

LEKTORICA / **PROOFREADING:**
Ljiljana Marks

PREVODITELJICA / **TRANSLATION:**
Petra Potočnik Vukelić

GRAFIČKO OBLIKOVANJE I PRIPREMA ZA TISAK / **LAYOUT:**
kunazlatica

TISAK / **PRINT:**
Kerschoffset Zagreb d.o.o.

ISBN 978-953-7129-41-5

www.msf.hr

